Волинське обласне управління культури

Волинський краєзнавчий музей

Волинська державна обласна універсальна наукова
бібліотека ім.Олени Пчілки

КАЛЕНДАР
ЗНАМЕННИХ І ПАМ`ЯТНИХ
ДАТ ВОЛИНІ

1999 РІК

Луцьк, 1998

Волинське обласне управління культури
Водинський краєзнавчий музей
Волинська державна обласна універсальна наукова
бібліотека ім. Олени Пчілки

К А Л Е Н Д А Р

ЗНАМЕННИХ І ПАМ"ЯТНИХ ДАТ ВОЛИНІ

1999 РІК

Луцьк, 1998

Упорядники: Ксендзук Е.С.
Мігас М.В.

Відповідальні
за випуск: Блащук К.С.
Силюк А.М.

"Календар знаменних і пам"ятних дат Волині" подає матеріали про визначні події історії, громадсько-політичного і культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, чиї життєві шляхи пролягли через Волинь.

Посібник відкривається хронологічним переліком основних дат 1999 року. Далі подаються число, місяць, назва події, текстова довідка і список літератури, у якому вказуються документи, книги, статті з періодичних видань, довідники та бібліографічні посібники.

"Календар знаменних і пам"ятних дат Волині" буде корисним для культосвітніх працівників, викладачів, студентів, краєзнавців.

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ"ЯТНІ ДАТИ ВОЛИНІ НА 1999 РІК

4 січня	60 років від дня народження О.М.Шмакова /1939-1977/- українського художника
20 січня	90 років від дня народження Я.Ю.Фітцке /1909-1940/ - польського археолога, дослідника Волині
27 січня	160 років від дня народження П.П.Чубинського /1839-1884/ - українського поета, фольклориста та етнографа
27 січня-21 липня	55 років від часу визволення території Волинської області від фашистських загарбників /1944/
30 січня	165 років від дня народження В.Б.Антоновича /1834-1908/ - українського історика, археографа, археолога, етнографа
Січень	570 років від часу з"їзду монархів європейських країн у м.Луцьку /1429/
22 лютого	185 років від дня народження О.Кольберга /1814-1890/- польського, українського та білоруського фольклориста, етнографа та композитора
25 лютого	128 років від дня народження Лесі Українки /1871-1913/ - видатної української поетеси, драматурга, культурно-громадського діяча
9 березня	185 років від дня народження Т.Г.Шевченка /1814-1861/- видатного українського письменника і художника
10 березня	138 років від дня смерті Т.Г.Шевченка /1814-1861/ - видатного українського письменника і художника
10 березня	85 років від дня народження М.П.Куделі /1914/ - культурно-освітнього і громадського діяча, збирача Шевченкіани
4 квітня	215 років від дня народження З.Доленги-Ходаковського /1784-1825/ - польського і українського фольклориста, етнографа, археолога
15 квітня	90 років від дня смерті П.А.Косача /1842-1909/ - українського громадського діяча, батька Лесі Українки

25 травня	65 років від дня народження П.П.Маха /1934/ - українського поета, прозаїка, публіциста
16 червня	70 років від дня заснування у м.Луцьку Волинського музею /1929/
28 червня	430 років від дня підписання Люблінської унії /1569/
29 червня	150 років від дня народження Олени Пчілки /1849 - 1930/ - української письменниці, етнографа, фольклориста, громадського діяча, матері Лесі Українки
10 липня	50 років від дня відкриття меморіального музею Лесі Українки в с.Колодяжне Ковельського району /1949/
17 липня	65 років від дня народження Й.Г.Струцюка /1934/ - українського поета і прозаїка
21 липня	55 років від часу визволення всієї території Волинської області від фашистських загарбників /1944/
27 липня	75 років від дня народження Д.Д.Довбошинського /1924/- українського живописця
30 липня	130 років від дня народження М.П.Косача /1869-1903/- українського письменника та вченого, брата Лесі Українки
1 серпня	86 років від дня смерті Лесі Українки /1871-1913/ - видатної української поетеси, драматурга, культурно-громадського діяча
8 серпня	180 років від дня народження П.О.Куліша /1819-1897/- українського письменника, історика, етнографа та громадського діяча
14 серпня	70 років від дня заснування у м.Луцьку товариства імені Лесі Українки /1929/
28 серпня	100 років від дня народження С.Мацка /1899-1967/ - польського вченого-ботаніка, дослідника природи Волині
3 вересня	115 років від дня народження М.П.Косача /1884-1937/- брата Лесі Українки
6 вересня	65 років від дня смерті А.Г.Лазарчука /1870-1934/ - українського живописця

27 вересня	60 років від дня заснування газети "Волинь" /1939/
1 жовтня	60 років від дня смерті Ю.Неча /1908-1939/ - польського вченого-історика, дослідника Волині
4 жовтня	69 років від дня смерті Олени Пчілки /1849-1930/ - української письменниці, етнографа, фольклориста, громадського діяча, матері Лесі Українки
14 жовтня	60 років від дня заснування газети "Віче" /1939/
26 жовтня	125 років від дня смерті М.Д.Іванішева /1811-1874/ - українського історика, правника, археографа, дослідника Волині
2 листопада	65 років від дня народження В.А.Лазарчука /1934/ - українського письменника
10 листопада	60 років від дня народження А.Н.Миронченка /1939/ - заслуженого майстра народної творчості України
11 листопада	55 років від дня смерті М.А.Рокицького /1901-1944/ - українського живописця
17 листопада	10 років від дня створення Волинського обласного товариства краєзнавців /1989/
4 грудня	60 років від дня утворення Волинської області /1939/
8 грудня	135 років від дня народження Й.К.Пачоського /1864-1942/ - польського вченого-біолога, дослідника природи Волині
8 грудня	95 років від дня народження П.М.Жолтовського /1904-1986/ - українського вченого-мистецтвознавця
18 грудня	135 років від дня народження А.Войніча /1864-1922/- польського лікаря і краєзнавця, автора книги "Луцьк на Волині"
30 грудня	85 років від дня народження Д.Л.Шумука /1914/ - українського дисидента та політв"язня

900 років	першої писемної згадки про смт. Стара Вижівка /1099/
850 років	першої писемної згадки про смт.Олику, тепер Ківерцівського району /1149/
800 років	від часу утворення Галицько-Волинського князівства /1199/
410 років	від дня народження Я.Бріано /1589-1649/ - італійського архітектора
410 років	від дня смерті І.Журавницького /? -1589/ - українського поета-сатирика
200 років	від дня смерті Й.Прехтля /1737-1799/ - маляра-монументаліста
125 років	від дня смерті А.Фірковича /1786-1874/ - караїмського історика і археолога
120 років	від часу першого приїзду Лесі Українки у м.Луцьк /1879/
80 років	від дня смерті Д.Вітовського /1887-1919/ - українського громадсько-політичного діяча
70 років	від часу видання у м.Луцьку книги М.Орловича "Ілюстрований путівник по Волині" /1929/
55 років	від дня смерті О.М.Прусевича /1878-1944/ - польського етнографа, краєзнавця, музеолога

4 С І Ч Н Я

60 років від дня народження О.М.Шмакова /1939-1977/ - українського художника

4 січня 1939 р. у м.Донецьку народився Олександр Миколайович Шмаков - український художник. Закінчив Київську художню школу для обдарованих дітей та факультет живопису Київського художнього інституту /навчався у І.Штільмана, В.Костецького, В.Забашти/. У 1964р. приїхав на Волинь, працював завучем у Луцькій художній школі. У 1965 р. перейшов на роботу до майстерень художнього фонду. Для створення своїх картин їздив на Північ, в Карелію, де написав "Пташиний базар", "Оленяр", "Сторож Кіжів", "На Далекій Півночі" та ін. Учасник Республіканської та Всесоюзної молодіжних виставок. У січні 1978 р. в м.Луцьку було організовано його посмертну персональну виставку.

Література:

Виставка творів художників міста Луцька. Травень 1972: Каталог. - Луцьк, 1972. - 6 с.
Шмаков О.М. - с.6.

Каталог художніх виставок 1979-1982 рр. - Луцьк, 1982. - 39 с.
Шмаков О.М. - с.6.

Обласна виставка робіт художників Волині, присвячена 60-річчю Ленінського комсомолу. - Луцьк, 1978. - 14 с.
Шмаков О.М. - с.8, 13.

Обласна художня виставка, присвячена 50-річчю ВЛКСМ: Каталог.- Луцьк, 1968. - 4 с .
Шмаков О.М. - с.2.

Степанюк Ф. Недовге життя Олександра Шмакова // Нар. справа.- 1997. - 4 груд.

Шингур В. Краса рідної землі // Рад. Волинь. - 1978. - 12 лют.

20 СІЧНЯ

90 років від дня народження Я.Ю.Фітцке /1909-1940/- польського археолога, дослідника Волині

20 січня 1909 р. у м.Гдува Краківського воєводства /Польща/ народився Ян Юзеф Фітцке - польський археолог, дослідник Волині. У 1929-1933 рр. навчався у Ягеллонському університеті в Кракові, вивчаючи археологію. У 1936-1939 рр. був головним хранителем Волинського музею в Луцьку, членом Волинського округу Польського Краєзнавчого Товариства. Проводив археологічні розкопки на території всього Волинського воєводства, сприяв розвитку музейної справи в краї. Друкувався у столичній і місцевій пресі, був членом редакційного комітету місячника "Земя Волинська" /1937-1939 рр., м.Луцьк/, присвяченого культурним і краєзнавчим справам. Наприкінці квітня 1940 р., разом з іншими полоненими польськими офіцерами, був розстріляний НКВС у Катинському лісі на Смоленщині.

Література:

Дмитрук В. Археологічні матеріали Яна Фітцке у фондах Волинського краєзнавчого музею // Волинь незабутня: Тези IУ регіонал. наук.- практ. конф. - Рівне, 1993. - С. 5-6.

Кучінко М.М. Відомі археологи - дослідники слов"яно-руського періоду історії Волині // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.- краєзн. конф. - Луцьк, 1991. - С. 19-21.

Манько М. Ян Фітцке про перспективи розвитку музейної справи на Волині напередодні другої світової війни // Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали І наук.- практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.- меморіал. музею Лесі Українки. - Луцьк, 1998. - С. 9.

Охріменко Г.В. Археологічна спадщина Яна Фітцке // Матеріали IУ науково-краєзнавчої конференції "Остріг на порозі 900-річчя".- Остріг, 1993. - С. 117-120.

Охріменко Т.В. Ян Фітцке і вивчення культури лінійно-стрічкової кераміки на Волині // Остріг на порозі 900-річчя /1900-1992 рр./. - Сокаль, 1992. - Ч. П. - С. 5-8.

Загинув у Катині // Волинь. - 1994. - 22 лют.

Охріменко Г. Стежками Яна Фітцке // Мол.Волинь. - 1991. - 4 січ.

Потапчук Л. Волинські друзі науки // Волинь. - 1995. - 28 лют.

27 СІЧНЯ

160 років від дня народження П.П.Чубинського /1839-1884/ - українського поета, фольклориста та етнографа

27 січня 1839 р. на Київщині народився Павло Платонович Чубинський - український поет, фольклорист та етнограф, автор тексту гімну "Ще не вмерла Україна". У 1861 р. закінчив юридичний факультет Петербурзького університету. За "українофільську" діяльність у 1862 р. був висланий до Архангельська. У 1869-1871 рр. організував експедицію по етнографічно-статистичному вивченню України, Білорусії та Молдавії. Маршрути експедиції пролягали через Луцький, Ковельський, частково Володимир-Волинський повіти. Зібрав понад 4 тис. обрядових пісень, 300 казок та чимало інших фольклорно-етнографічних матеріалів. Цінні матеріали за редакцією П.П.Чубинського були видані у семи томах під назвою "Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край" /1872-1879/.

Література:

Чубинський П. Мудрість віків: Укр. народознавство у творчій спадщині П.Чубинського: В 2 кн. - К.: Мистецтво, 1995. - Кн. I-II.

Чубинський П. Ще не вмерла Україна. - К.: Обереги, 1991. - 16 с.

x x
x

Гайдаржі В. Шляхами Чубинського // Духовна культура України: якій їй бути завтра?: Міжнар. фестиваль укр. фольклору "Берегиня": Тези доп. учасників наук.-практ. конф. - Житомир, 1993. - С. 20-21.

Одарченко П. Наукова діяльність Павла Чубинського // Одарченко П. Українська література: Зб. вибр. ст. - К., 1995. - С. 300-318.

Опуржевич О.Ф. Павло Чубинський: до джерел народнопобутової культури Волині // Житомир в історії Волині і України: Тези Всеукр. наук. краєзн. конф. - Житомир, 1994. - С. 147-149.

Павлюк В.В. Експедиція в західно-руський край П.П.Чубинського як етнографічне та історичне джерело // Велика Волинь: минуле й сучасне: Тези міжнар. краєзн. конф. - Житомир, 1993. - С. 20-21.

Столярчук Б. Чубинський Павло Платонович // Столярчук Б. Фольклористи Рівненщини. - Рівне, 1994. - С. 41.

Березовський І.П. Визначний діяч української культури // Нар. творчість та етнографія. - 1989. - № 2. - С. 25-30.

Краснодемський В. "Я мов по смерті оживаю" // Голос України. - 1996. - 26 січ.

Хорунжий Ю. Не пропала сила... // Вітчизна. - 1989. - № 1. - С. 151-155.

Чередниченко Д. Ми нарешті мусимо до нього прийти // Укр. мова і літ. в шк. - 1991. - № 7. - С. 19-25; № 9. - С. 43-50.

Чередниченко Д. Павло Чубинський: Есе // Київ. старовина. - 1992. - № 6. - С. 47-59.

x x
x

Чубинський Павло Платонович // Короткий довідник з історії України. - К., 1994. - С. 241.

27 СІЧНЯ - 21 ЛИПНЯ

55 років від часу визволення території Волинської області від фашистських загарбників /1944/

Визволення Червоною Армією Волині від фашистських загарбників почалося в результаті здійснення Рівно-Луцької наступальної операції 27 січня - 11 лютого 1944 р.: 1 лютого звільнено м.Ківерці; 2 лютого були визволені м.Луцьк, смт.Маневичі, Колки та Олика; 20 березня - м.Рожище; 16 квітня - м.Камінь-Каширський; 4 липня - смт.Турійськ; 6 липня - м.Ковель; 18 липня - м.Горохів, смт.Стара Вижівка, Ратне, Локачі; 19 липня - м.Любомль; 20 липня - м.Володимир-Волинський, смт.Іваничі та Любешів; 21 липня - смт.Шацьк. 21 липня 1944 р. частини 1-го Українського та 1-го Білоруського фронтів завершили визволення всієї території Волинської області від фашистських загарбників. Під час боїв за визволення області загинуло більше 25,5 тис. радянських воїнів.

Література:

Великая Отечественная война, I94I-I945: События. Люди. Документы: Крат. ист. справочник. - М.: Политиздат, I990. - 464 с.
Хроніка визволення території Волинської області - с. I88, I90, I95, I96, I98, I99, 2I8.

Украинская ССР в годы Великой Отечественной войны Советского Союза: Хроника событий. - К.: Политиздат Украины, I985. - 6I7 с.
Про звільнення населених пунктів Волині - с. 4I3-505.

Борковський П. Завершення визволення західноукраїнських земель від німецько-фашистських загарбників // Волинь і Волинське зарубіжжя: Тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф. - Луцьк, I994. - С. I07-I09.

Боротьба трудящих західних областей УРСР проти фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни Радянського Союзу. - К.: Наук. думка, I984. - 237 с.
Визволення Волині - с. I37-I5I.

Звільнення Волинської області від німецько-фашистських загарбників // Історія Волині. - Львів, I988. - С. I29-I32.

Берекета Б. Карби пам"яті // Голос України. - I994. - 2 лют.

Бондар Ю. Пахнули порохом рута і м"ята // Горохів. вісник. - I994. - 23 черв.

Вшанували полеглих в боях // Полісся. - I994. - 20 квіт.

Гаврилюк В. Маловідома бойова сторінка // Справедливість. - I997. - 6 лют.

20 липня - 54-а річниця визволення Ратнівщини від німецько-фашистських загарбників // Ратнівщина. - I998. - I7 лип.

I9-20 липня I944 року м.Любомль і район було визволено від німецько-фашистських загарбників // Наше життя. - I998. - I8 лип.

Євницький З. Бій за місто // Вільн. шляхом. - I994. - 29 січ.

Жгун М. З пам"яттю про незабутнє // Вісті Ковельщини. - I998.- 2 лип.

Іволга П. Не старіємо ми душею: До 50-річчя визволення Рожища від німецько-фашистських загарбників // Наш край. - I994. - I2 берез.

Калиниченко М. Плацдарми за Стиром: У ці дні, 52 роки тому, почалося визволення Волині від німецько-фашистських загарбників // Волинь. - I996. - 3 лют.

Лесько Н. З руїн і попелищ: 20 липня – день визволення Володимира-Волинського від німецько-фашистських загарбників // Слово правди. – 1998. – 17 лип.

Марусенко С. З нагоди знаменної дати // Колос. – 1998. – 24 лип.

Наконечний В. Визволення Волині // Справедливість. – 1994. – II лют.

Пам"яті полеглих // Нове життя. – 1998. – II берез.

Потапчук Л. Так починалося визволення Волині // Волинь. – 1995. – 2 лют.

Петренко П. Пам"яний день: У ці дні минає 54-а річниця з дня визволення району від німецько-фашистських загарбників // Вільн. шляхом. – 1998. – 31 січ.

Степанюк Н. Уклін визволителям: В районі відбулися урочистості з нагоди визволення нашого краю від фашист. загарбників // Нова доба. – 1994. – 9 лют.

Сьогодні – день визволення району від німецько-фашистських загарбників // Сел. життя. – 1998. – 18 лип.

Чабан О. Страхіття війни забути не можна // Сіл. новини. – 1998. – 21 лип.

Шклярчук Й. Минуло більш ніж півстоліття // Нар. слово. – 1998. – 4 лип.

x x
x

Клоков В. Рівненсько-Луцька операція 1944 // Малий словник історії України. – К., 1997. – С. 338.

30 СІЧНЯ

165 років від дня народження В.Б.Антоновича /1834-1908/ – українського історика, археографа, археолога, етнографа

30 січня 1834 р. у с.Михнівка на Житомирщині народився Володимир Боніфатійович Антонович – український історик, археограф, археолог, етнограф, основоположник наукового українського краєзнавства.

У 1855 р. закінчив медичний, а у 1860 р. - історико-філологічний факультети Київського університету. У 1863-1880 рр. - головний редактор видань Тимчасової комісії для розгляду древніх актів у Києві. З 1878 р. професор російської історії Київського університету. У 1881-1887 рр. та з 1896 р. був головою Історичного товариства Нестора-літописця. Автор понад трьохсот наукових праць, головним чином з історії України - Київщини, Волині і Поділля. Опублікував у 1863-1902 рр. дев"ять томів "Архива Юго-Западной России", "Археологическую карту Волынской губернии", де вперше зроблено опис археологічних пам"яток Волині.

Література:

Антонович В.Б. Археологическая карта Волынской губернии // Труды одиннадцатого археологического съезда въ Кіеве. - М., 1901.- Т.I. - С. I-133.

Антонович В.Б. Исследование о городах в Юго-Западной России по актам 1432-1798. - К., 1870. - 94 с.

Антонович В.Б. Исследование о крестьянах в Юго-Западной России по актам 1700-1798. - К., 1870. - 64 с.

Антонович В.Б. Монографии по истории Западной и Юго-Западной России. - К., 1885. - 451 с.

x x
x

Вовк Я.А. В.Б.Антонович і генезис українського краєзнавства// Шоста Всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства. - Луцьк, 1993. - С. 233.

Володимир Антонович // Історія України в особах: XIX-XX ст.- К., 1995. - С. 85-91.

Гриценко І.С. Володимир Антонович про чинник держави в національному історичному процесі // Шоста Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства. - Луцьк, 1993. - С. 19-20.

Журба О.І. Київська археографічна комісія,1843-1921: Нарис історії і діяльн. - К.: Наук. думка, 1993. - 184 с.
Про В.Б.Антоновича - див. Іменний покажчик.

Кучінко М.М. Відомі археологи - дослідники слов"яно-руського періоду історії Волині // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1991. - С. 19-21.

Охріменко Г.В., Середюк О.М. В.Б.Антонович та дослідження неоліту Полісся // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1991. - С. 29-31.

Пеняк П. Видатний дослідник Волині // Волинь і Волинське зарубіжжя: Тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф. - Луцьк, 1994. - С. 233-235.

Тхор В.І. Історія міст Волині доби феодалізму у дослідженнях В.Б.Антоновича і М.С.Грушевського // Минуле і сучасне Волині: Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи: Тези доп. та повідомл. П регіонал. "Велика Волинь" і УІ обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1992. - С. 33-35.

Шовкопляс Г.М., Шовкопляс І.Г. Антоновичі і старожитності Волині // Шоста Всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства.- Луцьк, 1993. - С. 405-406.

Гайдай Л. Володимир Антонович: Націоналіст чи патріот? // Віче. - 1995. - 20 січ.

Ричка В.М., Смолій В.А. В.Б.Антонович як історик українського козацтва // Укр. іст. журн. - 1990. - № 9. - С.109-115.

Сафулько Л. Археографія на Волині // Волинь. - 1994. - 3 берез.

x x
x

Антонович Володимир // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1993. - Т.І. - С. 50-51.

Антонович Володимир Боніфатійович // Мала енциклопедія етнодержавознавства. - К., 1996. - С. 820.

Антонович Володимир Боніфатійович // Короткий довідник з історії України. - К., 1994. - С. 18.

С І Ч Е Н Ь

570 років від часу з"їзду монархів європейських країн у м.Луцьку /1429/

В січні 1429 р. у м.Луцьку відбувся з"їзд монархів європейських країн. Згідно документальних джерел, на з"їзд прибули імператор Священної Римської імперії Сигізмунд, Великий московський князь

Василій II Темний, польський король Ягайло, датський король Ерік, папський легат та інші. Усього зібралося близько 15 тис. гостей. На з"їзд виносилися питання про спільний захист країн Європи від турків і татар, об"єднання православної і католицької церков, надання Вітовтові королівської корони. Не дійшовши згоди у деяких питаннях, зокрема, про надання Вітовтові королівської корони, учасники з"їзду роз"їхалися.

Література:

Денисюк В. Луцьку - 910 років: Іст.- краєзн. нарис. - Луцьк: Надстир"я, 1995. - 64 с.

Про з"їзд монархів - с. 5-6.

Дублянський А. Луцьк: Іст. нарис. - Луцьк, 1934. - 32 с.

Про з"їзд монархів в Луцьку - с. 13-14.

Иловайский Д. Собиратели Руси. - М.: Чарли, 1996. - 544 с.

Про з"їзд монархів у Луцьку 1429 р. - с. 198-200.

Киричук М.Г. Волинь земля українська. - Луцьк: Надстир"я, 1995. - 392 с.

Про з"їзд монархів в Луцьку - с. 139-140.

Михайлюк О.Г., Кічий І.В. Історія Луцька. - Львів: Світ, 1991. - 190 с.

Про з"їзд монархів в Луцьку - с. 11.

Орда Л. Краткій историческій очеркь г.Луцка и памятники старины поныне вь немь сохранившіеся. - Луцкь: Типографія С.Бойка, 1897. - 21 с.

Про з"їзд монархів в Луцьку - с. 6-7.

Берекета Б. З"їзд монархів // Голос України. - 1994. - 12 лют.

Головня І. З"їзд монархів // Луцький замок. - 1996. - 21 верес.

Димнич Я. За мурами фортеці // Рад.Волинь. - 1984. - 5 черв.

22 ЛЮТОГО

185 років від дня народження О.Кольберга /1814-1890/ - польського, українського та білоруського фольклориста, етнографа та композитора

22 лютого 1814 р. у м.Пшисухи /тепер Келецьке воєводство, Польща/ народився Оскар Генріх Кольберг - польський, український і

білоруський фольклорист, етнограф і композитор. У I83I-I834 рр. навчався у Варшавській консерваторії, у I834-I836 рр. - у Берлінській вищій музичній школі. З I868 р. - член Краківського наукового товариства та Педагогічного товариства у Львові. У сільській місцевості Польщі, України, Білорусії збирав фольклор, записав I5 тис. народних пісень, у т.ч. кілька сотень з Волині. Опублікував у 38 томах фундаментальну працю "Народ, його звичаї, спосіб життя, мова, перекази, прислів"я, обряди, пісні, ігри, музика і танці" /I857-I890/. Йому належать дослідження про українську народну духовну і матеріальну культуру - "Покуття" /I882-I889/ та "Волинь" /I907/, публікації українських народних казок "Казки з Полісся" /I889/ і пісень "Весільні звичаї та обряди з Полісся" /I889/.

Література:

Kolberg O. Wołyn: Obredy, melodye, pieśni. - Krakowie, 1907. - 450 s.

Кольберг О. Казки Покуття. - Ужгород: Карпати, I990.- 327 с.

x x
x

Болтарович З. Оскар Кольберг і Україна // Записки Наукового Товариства імені Т.Шевченка: Праці секції етнографії та фольклористики. - Львів, I992. - С. 2I9-232.

Вахніна Л.К. Народна культура Волині у висвітленні польських дослідників XIX століття // Минуле і сучасне Волині: Освіта. Наука. Культура: Тези доп. та повідомл. ІУ Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, I990. - Ч.II. - С. 25-26.

Столярчук Б. Кольберг Оскар Генріх // Столярчук Б. Фольклористи Рівненщини. - Рівне, I994. - С. I4-I5.

Ткачук П.Д. Етнографія Волині в працях польських дослідників /XIX ст./ // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. УП Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, I994. - С. 33-36.

Цюриць С. Визначні фольклористи: О.Кольберг // Віче. - I998. - 2I трав.

Юзвенко В. Шістдесят шість томів фольклорного зібрання Оскара Кольберга // Нар. творчість та етнографія. - I969. - № 6. - С.25-29.

x x
x

Кольберг Оскар // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1994. - Т.3. - С. 1086.

25 ЛЮТОГО

128 років від дня народження Лесі Українки /1871-1913/ - видатної української поетеси, драматурга, культурно-громадського діяча

25 лютого 1871 р. у м.Новограді-Волинському на Житомирщині народилася Леся Українка /псевдонім; справжнє прізвище, ім"я, по-батькові - Косач-Квітка Лариса Петрівна/ - видатна українська поетеса, драматург, культурно-громадський діяч. Значна частина її життя пов"язана з Волинню. Сім"я Косачів жила у м.Луцьку в 1879-1880 та 1890-1891 роках, а в с.Колодяжному під Ковелем мала велику садибу. Тут Леся Українка жила і плідно працювала з деякими перервами з 1882 по 1907 роки. На Волині поетеса розпочала і написала близько 80 творів.

Література:

Українка Леся. Грай, моя пісне!: /Поезії, напис. на Волині/. - Луцьк, 1990. - Т. 1, 2.

Українка Леся. Мрії зламане крило: Зб. творів, док. і спогадів. - К.: Веселка, 1993. - 222 с.

Українка Леся. На крилах пісень: Поезії. - К.: Веселка, 1994. - 128 с.

x x
x

Бублейник Л. Мовні барви Волинського Полісся в художній прозі Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 200-202.

Вітренко В., Вітренко В. З історії одного позову до Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.-краєзн. міжнар. конф. - Луцьк, 1998. - С. 9-10.

Джерела безсмертного слова: Лесині місця на Волині: Іст.-краєзн. нариси, поезія. - Луцьк: Надстир"я, 1996. - 92 с.

Колощук Н. Леся Українка і "нова" європейська драма // Філологічні студії. - Луцьк, 1997. - Вип. 2. - С. 28-32.

Кузьмич О. З народної криниці: /Творче спілкування Лесі Українки з фольклором і міфологією/ // Філологічні студії. - Луцьк, 1997. - Вип. 2. - С. II-I6.

Леся Українка та її родина // "Роде наш красний...": Волинь у долях краян і людських документах. - Луцьк, 1996. - Т.І. - С.I9-63.

Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Луцьк: ІНІЦІАЛ, 1996. - 40 с.

Літературно-меморіальний музей-садиба Лесі Українки в Колодяжному: Путівник. - Луцьк, ІНІЦІАЛ, 1996. - 60 с.

Мединська А. Україна й українці в поезіях збірки "Думи і мрії" Лесі Українки // Філологічні студії. - Луцьк, 1997. - Вип.2. - С. 96-99.

Моклиця М. Символізм у драматургії Лесі Українки // Філологічні студії. - Луцьк, 1997. - Вип.2. - С. 75-80.

Огородник І.В., Русин М.Ю. Леся Українка /Квітка-Косач Лариса Петрівна/ // Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. - К., 1997. - С. 268-272.

Оляндер Л. Питання майстерності і літературної критики в епістолярній спадщині Лесі Українки // Філологічні студії. - Луцьк, 1997. - Вип. 2. - С. 38-42.

Прижиттєві документи і матеріали Лесі Українки та родини Косачів: Каталог-довідник. - Луцьк: ІНІЦІАЛ, 1996. - 48 с.

Рисак О. Леся Українка і Агатангел Кримський // Філологічні студії. - Луцьк, 1997. - Вип.2. - С. 21-27.

Струбицький В.В., Петрашек О.В., Шостак О.В. Просвітительські погляди Олени Пчілки і Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Літописні міста і середньовічна культура: Матеріали УШ Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 130-132.

Тиводар Т.М. Луцьк в житті і творчості Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Літописні міста і середньовічна культура: Матеріали УШ Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 42-44.

Abліцов В. "Труять не раз думку народню" // Голос України. - 1998. - 28 лют.

Вшанування Лесі Українки // Волинь. - 1998. - 4 серп.

Горак Р. І доки рідний край Єгиптом буде? // Дзвін. - 1998.- № 2. - С. 122-131.

Горщарук П. Леся і Колодяжне: Про музей-садибу великої поетеси // Сіл. вісті. - 1998. - 27 лют.

Донцов Д. Жінка з душею Прометея // Луцький замок. - 1998. - 30 лип.

Комзюк В. "Хата і луки зелені..." // Вісті Ковельщини. - 1998. - 24 лют.

Мазярж Е. Леся Українка: 85 років тому // Луцький замок. - 1998. - 30 лип.

Маловідома зустріч Лесі Українки з Міхновським // Волинь. - 1998. - 20 січ.

Мірошниченко Л. Чим яскравіше світло, тим глибша тінь: /Над листами Лесі Українки до Ольги Кобилянської/ // Київ. старовина. - 1997. - № 6. - С. 34-59.

Пушкар Н. З днем народження, поетесо! // Луцький замок. - 1998. - 26 лют.

Пушкар Н. Пам"яті Лесі Українки: Автографи з фондів Волин. краєзн. музею // Дивослово. - 1997. - № 2. - С. 57-58.

Рисак О. Геній на перехресті відкриттів і спекуляцій: Образ Лесі Українки в худож. літ. // Віче. - 1998. - 30 лип.

Степанишин Б. Драма Лесі Українки "Бояриня" // Дивослово. - 1998. - № 2. - С. 50-51.

Філатенко А. До іменин видатної землячки // Волинь. - 1998. - 24 лют.

Цориць С. Леся Українка: Визначні фольклористи // Віче. - 1998. - 4 черв.

x x
x

Каталог наукових праць Олександра Рисака, присвячених Лесі Українці: /Монографії, брошури, статті, рецензії, тези виступів на симпозіумах та конференціях/. - Луцьк, 1998. - 8 с.

9 БЕРЕЗНЯ

185 років від дня народження Т.Г.Шевченка /I8I4-I86I/ - видатного українського письменника і художника

9 березня I8I4 р. у с.Моринці на Черкащині народився Тарас Григорович Шевченко - видатний український поет, художник, мислитель. У I846 р. побував на Волині, зокрема, у Дубно, Острозі, Корці, Новограді-Волинському. За твердженнями деяких дослідників відідав також м.Берестечко, у селах Секунь і Вербки зробив замальовки старих церков. У величезному переліку творів Т.Г.Шевченка є твори і про Волинь.

Література:

Шевченко Т. Кобзар. - К.: Дніпро, I994. - 687 с.

Григоренко О. Сторінки волинської Шевченкіани за матеріалами "Шевченківського словника" // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, I998. - С. 209-2I0.

Забужко О. Шевченків міф України. - К.: Абрис, I997. - I42 с.

Куделя М. Кобзар у моєму житті: Спогади з недавнього минулого. - Луцьк: ІНІЦІАЛ, I998. - I28 с.

Чучман Л. Берестечко: Іст.-краєзн. нарис. - Луцьк: Надстир"я, I997. - 72 с.

Перебування Т.Г.Шевченка у Берестечку - с. 32-33.

Абліцов В. Міф - вигадка... отже, це не про Шевченка // Голос України. - I998. - I0 берез.

Безсмертний у віках // Волинь. - I998. - I0 берез.

Береза Б. Шевченко і світова література // Заруб. літ. - I998. - № 3. - С. 6-8.

Берекета Б. Малював Шевченко ікони на Волині: Гіпотези // Голос України. - I996. - 6 лип.

Денисюк В. Волинська гілочка Шевченкового року // Волинь. - I998. - 20 січ.

Келаф С. Геній національного відродження // Відродження. - I998. - № I. - С. 2-4.

Куделя М. Міф про "шевченківську хату": Багато облуди залишили"соціалістичні" фальсифікатори на постаті Кобзаря // Волинь. - 1998. - 10 берез.

Куделя М. Фальсифікатори Кобзаря // Укр. Слово. - 1998. - 5 берез.; Слава праці. - 1998. - 16 трав.

Мамай Д. "Згадав свою Волинь святую..." // Єдина церква. - 1998. - № 3. - С. 12.

Ощуркевич О.Ф. Пісні з голосу Кобзаря // Волинь. - 1996. - 3 верес.

Потапчук Л. Наукова подорож Тараса Шевченка на Волинь // Нар. трибуна. - 1995. - 15 верес.

Рожко В. Волинські ікони Тараса Шевченка // Віче. - 1996. - 23 трав.

Сиротенко В. Портрет // Уряд. кур"єр. - 1998. - 10 берез.

Стадна Д. Тарас Шевченко і релігія // Рід. шк. - 1998. - № 3.- С. 6-9.

10 БЕРЕЗНЯ

138 років від дня смерті Т.Г.Шевченка /1814-1861/ - видатного українського письменника і художника

Див. 9 березня.

10 БЕРЕЗНЯ

85 років від дня народження М.П.Куделі /1914/ - культурно-освітнього і громадського діяча, збирача Шевченкіани

10 березня 1914 р. у с.Буяні, тепер Луцького району, народився Микола Павлович Куделя - культурно-освітній і громадський діяч, учасник національно-визвольного руху, відомий збирач Шевченкіани, лауреат премії Всеукраїнського благодійного культурно-наукового фонду ім.Тараса Шевченка. Закінчив два класи сільської школи, згодом здобував знання самотужки. У 1927 р. став членом товариства

"Просвіта". За культурно-національну діяльність у 1939 р. був арештований польською поліцією і ув"язнений. Незабаром після звільнення був вдруге арештований і ув"язнений радянськими органами. 23 червня 194I р. пережив страхіття розстрілу енкаведистами в"язнів Луцької тюрми. Після війни відбув заслання на Колимі. Реабілітований. Автор книги спогадів "Кобзар у моєму житті" /1998/, а також багатьох статей, які друкувалися у періодичній пресі.

Література:

Куделя М. Кобзар у моєму житті: Спогади з недавнього минулого. - Луцьк: ІНІЦІАЛ, 1998. - I28 с.

Куделя М. До всіх краян мій щирий голос // Нар. справа. - 1998. - I9 лют.

Куделя М. З народознавчих пошуків у Шевченковому краю // Нар. творчість та етнографія. - 1998. - № 2-3. - С. I26-I27.

Куделя М. І небо плакало за ними...: Нові подробиці про енкаведистські масові розстріли у луцькій в"язниці // Волинь. - 1998. - 20 черв.

Куделя М. Міф про "шевченківську хату": Багато облуди залишили "соціалістичні" фальсифікатори на постаті Кобзаря // Волинь. - 1998. - I0 берез.

Куделя М. Ой, нема в комуні волі... // Нар. справа. - 1998.- 26 лют.

Куделя М. Пекло біля замку Любарта // Волинь. - 1998. - 7, I0, I2, I4, I7 лют.

Куделя М. Українсько-польська вендетта в роки розбою Другої світової війни // Самост. Україна. - 1998. - № 3. - С. 30-36.

Куделя М. Фальсифікатори Кобзаря // Укр. Слово. - 1998. - 5 берез.; Слава праці. - 1998. - I6 трав.

x x

x

Гуртовий Г.О. Полум"яний збирач і пропагандист Шевченкового слова // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 199I. - С.I84-I85.

Берекета Б. Прийшов Шевченко до селянської хати // Голос України. - 1998. - 7 берез.

Білий Ю. Уроки Миколи Куделі // Укр. Слово. - 1994. - 13 жовт.

Бондарчук А. Николай Куделя: "Мертвые закрыли меня от пуль, Шевченко спас мне жизнь" // Независимость. - 1998. - 16 сент.

Вербич В. Людина, що стала легендою // Вісник. - 1998. - 27 серп.

Вербич В. Не зрікшись хресної дороги // Нар. трибуна. - 1991. - 27 берез.

Головацький Ю. Жива легенда Волині // Мол.Волинь. - 1994. - 4 берез.

Гуртовий Г. Сільський академік шевченкознавства // Слава праці.- 1998. - 25 квіт.

Грушка Є. "Кобзарі" Миколи Куделі // Волинь. - 1996. - 24 серп.

Гуменюк Н. Карався, мучився, але не каявся // Віче. - 1998. - 11 черв.

Гуртовий Г. Бібліотека-шевченкіана М.П.Куделі // Слава праці.- 1998. - 26 верес.

Дубчак О. Тернистий шлях Миколи Куделі // Укр. Слово. - 1994.- 31 берез.

Корецька К. Життя, освячене любов"ю до Тараса // Нар. трибуна.- 1994. - 16 берез.

Сингаївська М. Історія України XX ст. - через долю людини // Укр. Слово. - 1998. - 21 трав.

Філатенко А. Доля, освячена мудрістю Кобзаря // Волинь. - 1998. - 2 черв.

Штинько В. Шевченковими думами молився // Волинь. - 1994. - 17 берез.

Яременко В. Добром нагріте серце... // Волинь. - 1998. - 22 верес.

4 КВІТНЯ

215 років від дня народження З.Доленги-Ходаковського /1784-1825/ - польського і українського фольклориста, етнографа, археолога

4 квітня 1784 р. поблизу с.Гайна, тепер Білорусія, народився Зоріан Доленга-Ходаковський /справжнє прізвище, ім"я, по-батькові Чарноцький Адам Якубович/ - польський і український фольклорист, етнограф, археолог. Багато мандрував, зокрема, по Волині, досліджував народно-пісенну творчість. Записав понад 3 тис. народних пісень, з них 2 тис. - українських. Автор статей "Про слов"янство перед християнством" /1818/, "Про галицькі пісні" /1829/ та ін. Фольклористична праця вченого була високо оцінена О.Бодянським, М.Гоголем. У наш час видано "Українські народні пісні в записах Зоріана Доленги-Ходаковського".

Література:

Доленга-Ходаковський З. Українські народні пісні в записах Зоріана Доленги-Ходаковського / Упоряд., текстолог. інтерпретація і комент. О.І.Дея. - К.: Наук. думка, 1974. - 781 с.

Болтарович З.Є. Україна в дослідженнях польських етнографів XIX ст. - К.: Наук. думка, 1976. - 138 с.
Діяльність З.Доленги-Ходаковського - с. 23-30.

Дей О.І. Записки українських пісень З.Доленги-Ходаковського // Дей О.І. Сторінки з історії української фольклористики. - К., 1975. - С. 23-39.

Жива поезія народної пісні // Український історичний календар'95. - К., 1994. - С. 187.

Ощуркевич О.Ф. Зоріан Доленга-Ходаковський і Волинь: до народно-пісенних джерел // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1991. - С. 57-58.

Пащук І. Зоріан Доленга-Ходаковський // Пащук І. Млинівщина літературна. - Рівне, 1992. - С. 25.

Столярчук Б. Доленга-Ходаковський Зоріан // Столярчук Б. Фольклористи Рівненщини. - Рівне, 1994. - С. 8-9.

Строцень Л. Фольклорні записи Зоріана Доленги-Ходаковського в Південно-Західній Волині // Волинь і Волинське зарубіжжя: Тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф. - Луцьк, 1994. - С. 191-193.

Шевчук С. Фольклор і етнографія Волині у слов"янознавчих дослідженнях Зоріана Доленги-Ходаковського // Волинь незабутня: Тези У регіонал. наук.-практ. конф. - Рівне, 1994. - С. 60-63.

Пінчук О. Співець народу // Слово правди. - 1988. - 28 верес.

Рутковська О. "Який же я щасливий у своїй святині..." // Культура і життя. - 1998. - 4 лют.

Світла доля Зоріана // Літ.Україна. - 1985. - 8 серп.

15 КВІТНЯ

90 років від дня смерті П.А.Косача /1842-1909/- українського громадського діяча, батька Лесі Українки

15 квітня 1909 р. у м.Києві помер Петро Антонович Косач - український громадський діяч, батько Лесі Українки. Навчався на юридичному факультеті Петербурзького, потім Київського університетів, який закінчив у 1864 р. Брав участь у похоронах Т.Г.Шевченка. Був активним членом "Старої громади". До кінця життя служив у відомстві по селянських справах. Довгий час жив і працював на Волині. Брав участь у діяльності Луцького Хрестовоздвиженського братства.

Література:

Бірюліна О. П.А.Косач і Луцьке братство // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Луцьк, 1996. - С. 4.

Кравчук А. Родина Косачів в документальних джерелах обласного архіву // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Луцьк, 1996. - С. 22.

Мороз М.О. Літопис життя та творчості Лесі Українки. - К.: Наук. думка, 1992. - 630 с.
Дата смерті П.А.Косача - с. 448.

Борисюк Т., Денисюк І. З історії краю: Петро Антонович Косач і Камінь-Каширський // Рад. Полісся. - 1988. - 29 верес.

Листи Косачів про українців // Волинь. - 1998. - 17 лют.

Мазярж Е. Вшануймо Петра Косача // Волинь. - 1994. - 14 лип.

Міяковський В. Батько Лесі Українки // Рад.Волинь. - 1991. - 11 лип.

25 ТРАВНЯ

65 років від дня народження П.П.Маха /1934/- українського поета, прозаїка, публіциста

25 травня 1934 р. у с.Корхів Люблінського воєводства /Польща/ народився Петро Петрович Мах - український поет, прозаїк та публіцист. У 1945 р. з сім"єю переїхав на Волинь. У 1952 р. закінчив Луцьку СШ № 1, у 1957 р. - філологічний факультет Львівського університету. Працював у пресі, Товаристві книголюбів, очолював обласне літературне об"єднання, Волинську організацію Спілки письменників України, обласну організацію Всеукраїнського товариства української мови ім. Т.Г.Шевченка "Просвіта". Нині - голова обласної організації Конгресу української інтелігенції. Почесний професор ВДУ. Автор багатьох книг - поетичних збірок, романів та ін.

Література:

Мах П. Вікна: Пастелі. - К.: Молодь, 1971. - 62 с.

Мах П. Віра Глод: Повість. - Львів: Каменяр, 1966. - 26 с.

Мах П. Вруна: Роман. - К.: Молодь, 1978. - 208 с.

Мах П. Гостини в матері: Оповідання. - К.: Веселка, 1971. - 75 с.

Мах П. Дикий брід: Роман. - К.: Веселка, 1990. - 192 с.

Мах П. Козацькі могили: Нарис. - Львів: Каменяр, 1972. - 62 с.

Мах П. Крайполе: Поезії. - К.: Рад. письменник, 1984. - 95 с.

Мах П. Меморіал Вічної Слави в Луцьку. - Львів: Каменяр, 1980. - 31 с.

Мах П. На білих крилах рушників. - Луцьк: Надстир"я, 1997. - 59 с.

Мах П. Перші промені: Поезії. - К.: Молодь, 1958. - 35 с.

Мах П. Пісня кленів: Пастелі. - Львів: Каменяр, 1965. - 48 с.

Мах П. Плеса: Поезії. - К.: Дніпро, 1981. - 172 с.

Мах П. Поезії. - Львів: Кн.-журн. вид-во, 1960. - 59 с.

Мах П. Поклін Джоконді: Новели. - Львів: Каменяр, 1968. - 62 с.

Мах П. Посвіт: Поезії. - Львів: Каменяр, 1979. - 103 с.

Мах П. Светелка: Стихи и поэма: Пер. с укр. - М.: Сов. писатель, 1986. - 136 с.

Мах П. Світанкові роси: Поезії. - К.: Рад. письменник, 1973.- 50 с.

Колосок Б.В., Мах П.П., Санжаров Л.П. Луцьк: Іст.-архіт. нарис. - К.: Будівельник, 1972. - 58 с.

Мах П. З нових поезій // Волинь. - 1998. - 22 серп.

Мах П. Не вбити волі, що горить в мені // Дзвін. - 1998. - № 2. - С. 90-93.

Мах П. Я виряджаю слово... // Віче. - 1998. - 25 черв.

x x

x

Гей В. Неспокійні весни поета: 25 травня 60 років поету Петру Маху // Волинь. - 1994. - 24 трав.

Данилюк В. На білих крилах рушників // Віче. - 1997. - 30 жовт.

Жулинський М. Поліським днем відлунюється його слово: Петрові Маху - 60 // Літ. Україна. - 1994. - 21 лип.

Петро Мах // Віче. - 1996. - 16 трав.

Філатенко А. "Залебеділо білим маєм": Лучани вшанували поета нашого краю, співця Волині П.Маха, якому виповнилося 60 років // Волинь. - 1994. - 28 трав.

Філатенко А. Нова збірка поезій Петра Маха // Волинь. - 1997.- 6 листоп.

Філіпович М. Поет Мах - професор // Луцький замок. - 1997. - 6 листоп.

x x

x

Мах Петро Петрович // Українська літературна енциклопедія. - К., 1995. - Т.3. - С. 319.

Петро Мах // Письменники Лесиного краю: Літературознав.довід.- Луцьк, 1994. - С. 26-27.

16 ЧЕРВНЯ

70 років від дня заснування у м. Луцьку Волинського музею /1929/

16 червня 1929 р. у м.Луцьку засновано Волинський музей. Його становленню і розвитку сприяла копітка праця колективу Волинського Товариства краєзнавців і охорони пам"яток минулого. З 1935 р. музеєм опікувалося новостворене Волинське Товариство друзів наук. На цей час фонди музею значно зросли і нараховували 9 тис. експонатів. Завдяки досягненням на ниві краєзнавства Волинський музей став членом Спілки польських музеїв. У ньому працювали відомі дослідники - Олександр Прусевич, Стефан Мацко, Ян Фітцке, Анатолій Дублянський та ін. Згодом, згідно постанови РНК УРСР від 8 травня 1940 р., музей було реорганізовано в державний обласний краєзнавчий музей. Нині Волинський краєзнавчий музей має більше 120 тис. експонатів основного фонду, до нього входять 6 музеїв - п"ять відділів та філіал.

Література:

Волинський краєзнавчий музей: Путівник. - Львів: Каменяр, 1988. - 118 с.

Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали I наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.- меморіал.музею Лесі Українки, 16-17 черв. 1994р.- Луцьк, 1998. - 52 с.

Кот С., Ощуркевич О. Волинський краєзнавчий музей: Доля культ. скарбів України під час друг. світ. війни: архіви, бібліотеки, музеї: Вип. I. - К.; Бремен: Українознавство, 1996. - 75 с.

Ощуркевич О. Етнографія Волинського музею у Луцьку /1929-1939 рр./ // Тези наукової конференції до 100-річчя Волинського єпархіального давньосховища. - Житомир, 1993. - С. 41-42.

Гуменюк Н. В музейній тиші - голоси століть // Віче. - 1997.- 15 трав.

Даниленко К. Музейне свято, або хто дбає, той має // Нар. трибуна. - 1995. - 23 трав.

Зубчук К. Хто врятує музейні скарби? // Волинь. - 1997. - II жовт.

Корецька К. Про найбільшу скарбницю Волині, найбагатшу жінку і справи музейні // Нар. трибуна. - 1994. - 28 трав.

Корецька К. Скарби демонструвалися вперше: Це сталося під час святкування 65-річчя Волин. краєзн. музею // Нар. трибуна. - 1994.- 29 черв.

Кравчук А. Подарували зуб моржа, наполеонівську медаль, арабські монети...: Історія Волин. музею в документах обл. архіву /1929-1933 рр./ // Нар. трибуна. - 1994. - 15 черв.

Ошуркевич О. Вікно у давнину століть: З історії створення Волин. краєзн. музею // Волинь. - 1993. - 8 квіт.

Ошуркевич О. Крізь полум"я війни // Волинь. - 1994. - 19 трав.

Ошуркевич О. Нелегкий шлях до істини // Волинь. - 1993. - 19 жовт.

Степанюк Ф. "Працюємо в нелегких умовах..." // Нар. справа. - 1995. - 19 трав.

Штинько В. Ювілей з облупленим фасадом // Волинь. - 1994. - 14 черв.

28 ЧЕРВНЯ

430 років від дня підписання Люблінської унії /1569/

28 червня 1569 р. у м.Любліні /Польща/, на спільному сеймі польських і литовських феодалів підписано Люблінську унію - угоду про об"єднання Польщі і Великого князівства Литовського в єдину державу - Річ Посполиту. Згідно унії вона мала спільного короля, сейм і сенат. Разом з тим Литва /Волинь входила до її складу/ зберігала свій суд, адміністрацію, військо, скарб, офіційно "руську мову". З шести новостворених воєводств на українських землях в складі Речі Посполитої було Волинське, що складалося з трьох повітів - Луцького, Володимирського і Кременецького. Посилилася полонізація волинських земель, експансія католицької церкви, що викликало посилення соціального і національного гноблення.

Література:

Селянський рух на Україні, 1569-1647 рр.: Збірник док. і матер. - К.: Наук. думка, 1993. - 534 с.

Антонович П. Коротенька історія Волині. - Луцьк: Надстир"я, 1992. - 48 с.
Про Люблінську унію - с. 25-28.

Бачинський В.М., Гром В.М., Цибульський В.І. Волинь у ХУІ-ХУШ століттях. - К., 1997. - 111 с.
Волинь після Люблінської унії 1569 р. - с. 4 - 32.

Волынь: Историческія судьбы Юго-Западнаго края / Изд. П.Н.Батюшковымъ. - Спб., 1888. - 288 с.+ 126 с. прилож.
Про Люблінську унію - с. 112-128.

Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. - Львів, 1993. - 230 с.
Про Люблінську унію - с. 34-35.

Історія Волині: З найдавніших часів до наших днів. - Львів: Вид-во при Львів. держ. ун-ті "Вища шк.", 1988. - 238 с.
Про Люблінську унію - с. 15.

Історія України: Курс лекцій у 2 кн.: Кн.І. Від найдавніш. часів до кінця XIX ст. - К.: Либідь, 1991. - 571 с.
Люблінська унія - с. 130-132.

Киричук М. Волинь земля українська. - Луцьк: Надстир"я, 1995. - 392 с.
Люблінська унія та її наслідки - с. 217-226.

Крип"якевич І.П. Історія України. - 2-е вид., переробл. і доп.- Львів: Світ, 1992. - 560 с.
Люблінська унія - с. 127-128.

Левкович І. Нарис історії Волинської землі /до 1914 року/. - Вінніпег, 1953. - 110 с.
Про Люблінську унію - с. 79.

Полонська-Василенко Н. Історія України: Т.І. - До серед. ХУП ст. - К.: Либідь, 1993. - 640 с.
Люблінська унія - с. 343-344.

Субтельний О. Україна: Історія. - К.: Либідь, 1991. - 512 с.
Люблінська унія - с. 77-78.

Рудецький П. Волинська шляхта на Люблінському сеймі 1569 року // Нар. трибуна. - 1993. - 10 берез.

Яковенко Н. Здобутки і втрати Люблінської унії // Київ. старовина. - 1993. - № 3. - С. 77-85.

29 ЧЕРВНЯ

150 років від дня народження Олени Пчілки /1849-1930/- української письменниці, етнографа, фольклориста, громадського діяча, матері Лесі Українки

29 червня 1849 р. у м.Гадячі на Полтавщині народилася Олена Пчілка /псевдонім; справжнє прізвище, ім"я, по-батькові - Драгоманова-Косач Олена Петрівна/ - українська письменниця, етнограф, фольклорист, громадський діяч, член-кореспондент АН України /з 1925/, мати Лесі Українки. У 1866 р. закінчила Київський пансіон шляхетних дівчат. Майже 30 років жила на Волині, спочатку у Новограді-Волинському /1868-1879/, потім у Луцьку /1879-1882/, найдовше - у с.Колодяжному Ковельського повіту /з 1882 до 90-х років минулого століття/, сюди вона неодноразово приїжджала і пізніше. Друкуватися почала на початку 80-х років. Автор поетичних творів, оповідань, п"єс, наукових праць "Українські узори" /1912, 1927/, "Український народний орнамент" /1876/. З 1991 р. ім"я Олени Пчілки носить Волинська державна обласна універсальна наукова бібліотека.

Література:

Пчілка Олена. Твори / Упоряд., авт. вступ. ст. і прим. Н.О.Вишневська. - К.: Дніпро, 1988. - 582 с.

Пчілка Олена. Не гірше, ніж на Полтавщині // Волинь. - 1998. - 14 трав.

x x

x

Богачевська М. Дума України - жіночого роду. - К.: Воскресіння, 1993. - 110 с.

Про Олену Пчілку - с. 33-39.

Денисюк В. Камінь-Каширський: 800 років від першої писем. згадки про місто: Історія і сучасність. - Луцьк: Надстир"я,1996.- 176 с.

Перебування на Камінь-Каширщині Олени Пчілки - с. 77-79.

Іванова Ю.І. Етнографічні дослідження Олени Пчілки // "Роде наш красний...": Волинь у долях краян і людських документах. - Луцьк, 1996. - Т.ІІ. - С. 50-58.

Маковська Г. Особливості виховання дітей у родині Косачів // Науковий вісник ВДУ: Педагогіка, психологія. - Луцьк, 1997. - Вип. 7. - С. 61-62.

Одарченко П. Славна дочка українського народу Олена Пчілка; Олена Пчілка і молодь // Одарченко П. Українська література: Зб. вибр. ст. - К., 1995. - С. 46-78.

Скоклюк С. Мати і дочка // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Луцьк, 1996. - С. 36-37.

Струбицький В.В. Олена Пчілка і народна освіта // "Роде наш красний...": Волинь у долях краян і людських документах. - Луцьк, 1996. - Т.І. - С. 330-331.

Струбицький В.В., Петрашек О.В., Шостак О.В. Просвітительські погляди Олени Пчілки і Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Літопис. міста і середньовіч. культура: Матеріали УШ Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 130-132.

Диба А. Трагедія Ізидори Косач: І Олені Пчілці готували більшовики розстріл // Волинь. - 1998. - 30 квіт.

Косач-Борисова І. Спогад про Олену Пчілку // Укр. культура. - 1996. - № 1. - С. 27-28.

Мірошниченко Л. Олена Пчілка: "...Чи була б поетесою українською?.." // Голос України. - 1996. - 10 лют.

Науменко Л. Олена Пчілка - етнограф /1849-1930/ // Краєвид. - 1996. - № 6. - С.4.

Новаківська Л. Материнська школа Олени Пчілки // Початк. шк.- 1997. - № 9. - 47-50.

Новаківська Л. Олена Пчілка: Частіше доторкатися до народного джерела // Рідна шк. - 1998. - № 4. - С. 14-16.

Новаківська Л. Подвижницька діяльність Олени Пчілки // Пам"ять століть. - 1998. - № 3. - С. 35-40.

Олена Пчілка - депутат від Волині // Волинь. - 1998. - 12 берез.

Скрипка Т. Берегиня роду: Олена Пчілка /1849-1930/ // Початк. шк. - 1996. - № 3. - С. 41-45.

Тищенко Ю. З моїх зустрічей: Спогади: Олена Пчілка // Пам"ять століть. - 1997. - № 6. - С. 87-92.

x x
x

Олена Пчілка - талановита письменниця, мудра мати: Бібліогр. покажч. - Луцьк, 1993. - 34 с.

10 ЛИПНЯ

50 років від дня відкриття меморіального музею Лесі Українки в с.Колодяжне Ковельського району /1949/

10 липня 1949 р. у с.Колодяжне Ковельського району відкрито меморіальний музей Лесі Українки. Тут, у садибі, придбаній батьком, вона жила з деякими перервами з 1881 по 1907 рр. У 1963 р. музей став філіалом Волинського краєзнавчого музею. Нині експозиція Колодяжненського літературно-меморіального музею-садиби Лесі Українки розміщена у двох меморіальних будинках та літературному музеї, спеціально-побудованому під експозицію у 1980 р. Вона розповідає про життя і творчість поетеси. Сюди приїжджають люди, щоб вклонитися місцям, де жила і творила Леся Українка.

Література:

Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали I наук.-практ. конф., присвяч.65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.-меморіал. музею Лесі Українки, 16-17 черв. 1994 р. - Луцьк, 1998. - 52 с.

Квасюк А., Романюк О. Реставрація експонатів музею-садиби Лесі Українки в с.Колодяжному // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Луцьк, 1996. - С. 17-18.

Комзюк В.М. Фонд Петра Одарченка, лесезнавця із США, у колекції Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. та повідомл. VII Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 65-66.

Комзюк В., Мержвинська Л. Літературно-меморіальний музей-садиба Лесі Українки в Колодяжному: Путівник. - Луцьк: ІНІЦІАЛ, 1996.- 60 с.

Силюк А. Колодяжненська садиба Косачів: /До питання про відтворення меморіальності/ // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.- Луцьк, 1996. - С. 33-36.

Берекета Б. Від серця до серця ходить пам"ять у Колодяжному // Голос України. - 1996. - 27 січ.

Вшанували славну землячку // Вісті Ковельщини. - 1998. - 5 берез.

Горщарук П. Леся і Колодяжне: Про музей-садибу великої поетеси// Сіл. вісті. - 1998. - 27 лют.

Гостювали у Косачів // Дем. Україна. - 1996. - 10 верес.

Жижара З. Унікальні експонати // Робітн. газ. - 1996. - 23 лют.

Зубчук К. Білий будиночок буде відремонтовано // Волинь. - 1998. - 9 лип.

Комзюк В. Повернення в минуле // Рад.Волинь. - 1990. - 13 лют.

Комзюк В. "Хата і луки зелені..." // Вісті Ковельщини. - 1998.- 24 лют.

Мержвинська Л. Не минайте музею // Вісті Ковельщини. - 1994. - 29 січ.

Мержвинська Л. Скарби косачівського дому // Луцький замок. - 1996. - 1 берез.

Пам"яті великої землячки // Нар. справа. - 1998. - 26 лют.

Федорук Л. Запрошує музей // Вісті Ковельщини. - 1997. - 22 лют.

Філатенко А. Колодяжне подарувало світу генія // Волинь. - 1996. - 24 лют.

Філатенко А. Лесине Колодяжне // Волинь. - 1996. - 24 серп.

Шинкар С. Наш вічний борг перед Лесею Українкою // Досвіт. зоря. - 1998. - 14 трав.

Штинько В. "Горджуся, що народилася у Колодяжному": Сьогодні зав. літ.-меморіал. музеєм Лесі Українки в с.Колодяжному заслуж. працівник культури України В.Комзюк відзначає полудень віку // Волинь. - 1998. - 8 серп.

Якименко Н. Лесин дух витает // Правда Украины. - 1996. - 1 авг.

17 ЛИПНЯ

65 років від дня народження Й.Г.Струцюка /1934/ - українського поета і прозаїка

17 липня 1934 р. у с.Стрільці на Холмщині /Польща/ народився Йосип Георгійович Струцюк - український поет і прозаїк. З 1946 р. живе на Волині. У 1958 р. закінчив історико-філологічний факультет Луцького педінституту. Працював у школі, Колодяжненському літературно-меморіальному музеї-садибі Лесі Українки та Волинському краєзнавчому музеї, був на журналістській роботі. Очолював обласну організацію Всеукраїнського товариства української мови ім.Т.Г.Шевченка "Просвіта". Нині керує літературною студією при газеті "Віче". Автор збірок лірики, книжок віршів для дітей, збірки повістей та роману. Й.Г.Струцюк - перший лауреат обласної літературно-мистецької премії ім. А.Кримського /1992/.

Література:

Струцюк Й. Безконечна казочка. - Львів: Каменяр, 1984. - 16 с.

Струцюк Й. Буб: Повість. - Луцьк: Надстир"я, 1997. - 32 с.

Струцюк Й. Бузьків вогонь: Поезії. - К.: Веселка, 1969. - 28 с.

Струцюк Й. Гомін Турового урочища. - К.: Веселка, 1981. - 37 с.

Струцюк Й. Гостинець од зайця: Вірші та казки. - Львів: Каменяр, 1971. - 48 с.

Струцюк Й. Засвідчення: Поезії. - К.: Молодь, 1969. - 79 с.

Струцюк Й. Крущо, крущо, журавлі...: Роман. - Луцьк: Надстир"я, 1996. - 255 с.

Струцюк Й. Лінія життя: Повість, оповідання. - К.: Рад. письменник, 1985. - 206 с.

Струцюк Й. Освідчення: Поезії. - Львів: Каменяр, 1965. - 27 с.

Струцюк Й. Поезії. - К.: Дніпро, 1984. - 142 с.

Струцюк Й. Потойбіч тиші: Поезії. - Луцьк: Надстир"я, 1996. - 243 с.

Струцюк Й. Романко і трубач: Повісті. - К.: Веселка, 1984. - 108 с.

Струцюк Й. Смерть Хмельницького: Драм. поема на 1 дію. - Луцьк: Надстир"я, 1994. - 44 с.

Струцюк Й. Сторожові вежі: Поезії 1953-1993 років. - Луцьк: Надстир"я, 1993. - 168 с.

Струцюк Й. Терпкі сторінки: Поезії. - К.: Рад. письменник, 1991. - 94 с.

Струцюк Й. Червень - місяць тиші: Оповідання та етюди. - Львів, Каменяр, 1980. - 94 с.

Струцюк Й. Я не шевчик і не кравчик: Вірші. - К.: Веселка, 1973. - 24 с.

Струцюк Й., Чернецький І. Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки: Путівник. - Львів: Каменяр, 1984. - 70 с.: іл.

Струцюк Й., Чернецкий И. Колодяжненский литературно-мемориальный музей Леси Украинки: Путеводитель. - Львов: Каменяр, 1986. - 70 с.: ил.

Струцюк Й. Журавлі над горою Данила, як ніколи, сьогодні кричать... // Віче. - 1998. - 1 січ.

Струцюк Й. На Волинському валу// Віче. - 1998. - 28 трав.

x x
x

Вербич В. Світ Йосипа Струцюка // Мол.Волинь. - 1994. - Липень-вересень. - С.4.

Віктор В. На поклик талановитого слова // Нар. трибуна. - 1994. - 20 лип.

Гей В. Лауреат премії імені А.Кримського // Літ. Україна. - 1992. - 22 жовт.

Данилюк В. Йосип Струцюк: "Якщо вже Холмщини не можна, залиште при мені Волинь..." // Віче. - 1996. - 25 лип.

Калінчик З. На поклик талановитого слова // Луцький замок. - 1998. - 9 квіт.

Обжинки Йосипа Струцюка // Мол.Волинь. - 1994. - 22 лип.

Рисак О. Йосипові Струцюку - 60 // Літ. Україна.- 1994. - 1 верес.

Рисак О. Поетичний світ Йосипа Струцюка // Волинь. - 1994. - 16 лип.

x x
x

Горний М. Йосип Струцюк // Горний М. Українці Холмщини і Підляшшя: Видатніші особи XX ст. - Львів, 1997. - С. 606-609.

Йосип Струцюк // Письменники Лесиного краю: Літературознав. довід. - Луцьк, 1994. - С. 42-43.

21 ЛИПНЯ

55 років від часу визволення всієї території Волинської області від фашистських загарбників /1944/

Див. 27 січня - 21 липня.

27 ЛИПНЯ

75 років від дня народження Д.Д.Довбошинського /1924/ - українського живописця

27 липня 1924 р. у с.Колки, тепер смт. Маневицького району, народився Данило Данилович Довбошинський - український живописець, заслужений художник України /з 1989/. У 1953 р. закінчив Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва /навчався у Р.Сельського та Й.Бокшая/, в 1953-1984 рр. викладав у ньому. Працює у галузі станкового живопису та монументально-декоративного мистецтва. Серед його монументальних робіт: "Нова Гуцульщина"/сграффіто, 1959/ у Палаці культури с.Підгірці Львівської обл., панно "Спорт" і "Наука" /сграффіто, 1961/ у середній школі м.Львова, "Слава праці" /сграффіто, 1962/ у Палаці культури цукрового заводу м. Самбора та ін. Написав тематичні картини "Зміна" /1963-64/, "Т.Шевченко на засланні" /1966/, "Антифашистська демонстрація робітників і селян. 1935 р. с.Колки" /1967/, "Іде війна народна" /1970/ та ін., портрети В.Стефаника /1971, 1980/, Лесі Українки /1975, 1980/, Б.Лепкого /1980/ та ін. Виконав графічні роботи "Т.Шевченко в Аральських степах" /1961/, серії "Нова Гуцульщина" /1967/ та присвячену Африці.

Література:

Довбошинский Д. О мужестве и нежности: Альбом. - М.: Сов.художник, 1983. - 30 с.

Довбошинський Данило Данилович // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 218-219.

Довбошинський Данило Данилович // Українські радянські художники: Довідник. - К., 1972. - С. 141.

Довбошинский Даниил Даниилович // Художники народов СССР: Биобиблиогр. словарь. - М., 1976. - Т.3. - С. 421.

30 ЛИПНЯ

130 років від дня народження М.П.Косача /1869-1903/ - українського письменника та вченого, брата Лесі Українки

30 липня 1869 р. у м.Новограді-Волинському на Житомирщині народився Михайло Петрович Косач /літературний псевдонім Михайло Обачний/ - український письменник, вчений, за спеціальністю фізик-метеоролог, брат Лесі Українки. В 1885 р. у Львові вийшла книга "Вечорниці /оповідання М.Гоголя/" у перекладі Михайла Обачного і Лесі Українки, під редакцією Олени Пчілки. М.П.Косач навчався на фізико-математичному факультеті Київського університету, потім перевівся у Дерпт /Тарту/. З 1901 р. викладав метеорологію у Харківському університеті. Тут написав десятки наукових розвідок. Відомі його літературні твори - оповідання і нариси з народного життя "Хмари", "Гість", "Отрок" та ін.

Література:

Пахолок З. Холмський період життя Михайла Петровича Косача /1869-1903/ // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Луцьк, 1996. - С. 26-27.

Кучинко О. Був і братом, і другом, і порадником // Рад.Волинь.- 1991. - 13 лют.

Мірошниченко Л. "В моєму серці його струни..." // Вітчизна. - 1996. - № 7-8. - С. 88-89.

Пахолюк З. Гімназист Михайло Косач // Луцький замок. - 1996.- 23 лют.

x x
x

Косач Михайло Петрович // Українська літературна енциклопедія.- К., 1995. - Т.3. - С. 11.

1 СЕРПНЯ

86 років від дня смерті Лесі Українки /1871-1913/ - видатної української поетеси, драматурга, культурно-громадського діяча

Див. 25 лютого.

8 СЕРПНЯ

180 років від дня народження П.О.Куліша /1819-1897/ - українського письменника, історика, етнографа та громадського діяча

8 серпня 1819 р. у містечку Вороніж, тепер смт.Сумської області, народився Пантелеймон Олександрович Куліш - український письменник, історик, етнограф та громадський діяч. У 1841 р. закінчив історико-філологічний факультет Київського університету. Здійснював етнографічні подорожі по Україні. Викладав у гімназіях Луцька, Рівного, Петербурга та Києва. У 1846-1847 рр. брав активну участь у Кирило-Мефодіївському товаристві. Як історик досліджував визвольну війну українського народу середини XVII ст., різні аспекти минувшини Правобережної України. В "Записках о Южной Руси" /1856/ та інших працях широко використовував матеріали Київщини, Волині та Поділля.

Література:

Куліш П.О. Твори: В 2 т. - К.: Дніпро, 1989. - Т.1, 2.

Куліш П. Літературно-критичні статті // Історія української літературної критики та літературознавства. - К., 1996. - Кн.1. - С. 238-321.

x x
x

Гелей С. Пантелеймон Куліш: через культуру до державності // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність: Зб. наук. праць. - Львів, 1995. - Вип. 2. - С. 91-110.

Нахлік Є.К. Пантелеймон Куліш. - К.: Т-во "Знання" УРСР, 1989. - 48 с.

Півницький М.Д., Тиводар Т.М. Волинські дороги Пантелеймона Куліша // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1991. - С. 71-72.

Дмитрієнко М., Томозов В. З генеалогії Пантелеймона Куліша // Історичний календар - 97. - К., 1996. - С. 54-55.

Культура українського народу: Навч. посібник. - К.: Либідь, 1994. - 272 с.

Про П.Куліша - с. 154-158.

Огородник І.В., Русин М.Ю. Куліш Пантелеймон Олександрович // Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. - К., 1997. - С. 155-159.

Пантелеймон Куліш // Історія України в особах: XIX - XX ст.- К., 1995. - С. 73-79.

Резонанс ідей Пантелеймона Куліша у наші дні // Молода нація: Альманах. - К., 1996. - Вип. I. - С. 53-150.

Сулима-Блохина О. Вибране: Поезії. Новелістика. Наук. та публіцист. розвідки. - К.: Вид-во ім. О.Теліги, 1995. - 286 с.

Про П.Куліша - с. 159, 227-250.

Яблонська О.В. З історії українського шевченкознавства: критичні розвідки П.Куліша 50-х років XIX ст. // Науковий вісник ВДУ: Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. - Луцьк, 1996. - С. 76-84.

Абліцов В. Талант і хутір зробить центром Всесвіту: 14 лютого - день пам"яті П.Куліша // Голос України. - 1997. - II лют.

Андрущенко Т. "І пензель мій сказав би більше" // Образотворче мистецтво. - 1997. - № 2. - С. 29.

Бойко-Блохин Ю. Дбав про нашу літературну ниву... // Літ. Україна. - 1997. - 13 лют.

Гончаревич Л. Автор "Чорної ради" жив у Луцьку // Віче. - 1997.- 2 жовт.

Грушевський М. Біля джерел національно-культурного відродження України: Етнопсихологічні та соціально-традиційні підоснови Кулішевої творчості // Нар. творчість та етнографія. - 1997. - № 4. - С. 8-28.

Грушка Є. Там, де вчителював Куліш у Луцьку // Рад.Волинь. - 1991. - 17 квіт.

Копиленко О., Копиленко М. Пантелеймон Куліш: "Я піонер з сокирою важкою" // Віче. - 1994. - № 7. - С.119-133.

Панченко В. Луцькі труди і дні Пантелеймона Куліша // Нар. трибуна. - 1992. - 28 листоп.

Пулюй І. "Кілька споминів про Куліша і його дружину Г.Барвінок" // Основа. - 1997. - № 2 /10/. - С. 23-73.

П"ятаченко С. Проблеми етнопсихології українського народу в спадщині Пантелеймона Куліша /1819-1897/ // Нар. творчість та етнографія. - 1997. - № 5-6. - С. 120-128.

Яременко В. Пантелеймон Куліш // Основа. - 1997. - № 32 /10/.- С. 3-8.

Яцюк В. Прижиттєві портрети Пантелеймона Куліша: Розвідки, дослідження // Літ. Україна. - 1997. - 13 лют.

x x

x

Куліш Пантелеймон // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1994. - Т.4. - С. 1231-1232.

Куліш Пантелеймон // Мала енциклопедія етнодержавознавства. - К., 1996. - С. 852-853.

Куліш Пантелеймон Олександрович // Українська літературна енциклопедія. - К., 1995. - Т.3. - С. 95-98.

Куліш Пантелеймон Олександрович // Довідник з історії України.- К., 1995. - Т.2. - С. 126-127.

I4 С Е Р П Н Я

70 років від дня заснування у м.Луцьку товариства імені Лесі Українки /1929/

I4 серпня 1929 р. у м.Луцьку засноване товариство імені Лесі Українки, члени якого вивчали й пропагували українську культуру, зокрема, творчість поетеси. Активну участь у роботі товариства брав український письменникМ.П.Левицький, його членами були Леонід Маслов, Віктор Куделя, Олександр Ковалевський, Олексій Алмазов, брати Федір та Олександр Онуфрійчуки та ін. Товариство проіснувало I0 років. У серпні 1936 р. воно нараховувало 80 членів. Під контролем товариства перебувала українська гімназія ім. Лесі Українки.

Література:

Джерела безсмертного слова: Лесині місця на Волині. - Луцьк: Надстир"я, 1996. - 90 с.

Про товариство імені Лесі Українки - с. 12.

Луцька українська гімназія: Спогади. - Луцьк, 1998. - 2I4 с.

Михайлюк О.Г. Луцьке товариство ім. Лесі Українки - культурно-освітній осередок Волині // Тези конференції, присвяченої "Атласу історії культури Волинської області", II-I3 груд. 1991 р. - Луцьк, 1991. - С. 73-74.

Михайлюк О.Г., Кічий І.В. Історія Луцька. - Львів: Світ, 1991.- 188 с.

Про товариство ім. Лесі Українки - с. 100.

Рожко В. Імені Лесі Українки // Рожко В. І потекла сторіками...: Могили не можуть мовчати. - Австралія, 1994. - С. II0-II2.

Рожко В. Ім"ям великої поетеси // Мол. Волинь. - 1992. - I5 трав.

28 С Е Р П Н Я

100 років від дня народження С.Мацка /1899-1967/ - польського вченого-ботаніка, дослідника природи Волині

28 серпня 1899 р. у с.Жабне Краківського воєводства /Польща/ народився Стефан Мацко - польський вчений-ботанік, дослідник природи Волині. У 1928 р. закінчив математично-природничий факультет

Ягелонського університету в Кракові і до 1932 р. працював у ньому. У 1932-1939 рр. жив у Луцьку, працював викладачем природничих дисциплін в гімназії ім.Тадеуша Костюшка. Був одним із засновників Волинського наукового товариства, очолював його наукову раду. Завідував природничим відділом Волинського музею, проводив на Волині велику природоохоронну роботу. У 1940-1941 рр. працював науковим співробітником Львівського філіалу АН України, очолював групу флористів. У повоєнні роки переїхав до Вроцлава /Польща/, де в 1945-1947 рр. займав посаду ад"юнкта Ботанічного саду Вроцлавського університету. У 1947-1954 рр. завідував кафедрою екології і географії рослин цього університету, у 1954-1956 рр. був деканом відділу природничих наук. Одночасно з 1948 по 1965 р. працював директором Ботанічного саду. З 1957 р. очолював Комітет охорони природи Вроцлавщини.

Література:

Гаврилюк О.С. Мацко - дослідник природи Волині // Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали I наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.-меморіал. музею Лесі Українки. - Луцьк, 1998. - С. 9-10.

Мельник В.І., Кудрик В.В. Стефан Мацко як дослідник природи Волині // Велика Волинь: минуле й сучасне: Тези міжнар. наук. краєзн. конф. - Житомир, 1993. - С. 109-111.

Андрєєва Т., Тищенко Т. Стефан Мацко - дослідник природи Волині // Віче. - 1997. - 18 верес.

Андрєєва Т., Дмитрук В. Унікальні матеріали із Вроцлава // Віче. - 1997. - 9 жовт.

Потапчук Л. Волинські друзі науки // Волинь. - 1995. - 28 лют.

x x

x

Борейко В.Е. Популярный биографо-библиографический справочник деятелей заповедного дела и охраны природы Украины, царской России и СССР /1860-1960/: Т.2. Вып. 5. - К., 1995. - 224 с.

Про С.Мацка - с. 9.

3 ВЕРЕСНЯ

115 років від дня народження М.П.Косача /1884-1937/ - брата Лесі Українки

3 вересня 1884 р. у с.Колодяжне, тепер Ковельського району, народився Микола Петрович Косач - брат Лесі Українки. Після закінчення гімназії навчався у Київському політехнічному інституті, який закінчив у 1912 р., здобувши освіту інженера-агронома. З 1904 р. - член РСДРП та Київського окружного комітету. Брав участь у студентських демонстраціях і заворушеннях. У 1913-1914 рр. був головою Ковельського земства. В 1917 р. обраний головою Ради робітничих і солдатських депутатів Прифронтової /Сарненської/ округи. У 1920 р. був одним із засновників товариства "Просвіта", першим головою "Просвіти" в Мацейові. У 20-30-х роках проживав у Колодяжному, викладав на вечірніх курсах. У цьому селі похований.

Література:

Кравчук А. Родина Косачів в документальних джерелах обласного архіву // Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. - Луцьк, 1996. - С. 22.

Мороз М.О. Літопис життя та творчості Лесі Українки. - К.: Наук. думка, 1992. - 630 с.
Дата народження Миколи Косача - с. 27.

Рибчук С.І. Микола Косач у культурному відродженні України // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. УП Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 141-143.

Рибчук С. Нелегка доля // Вісті Ковельщини. - 1994. - 20 серп.

6 ВЕРЕСНЯ

65 років від дня смерті А.Г.Лазарчука /1870-1934/ - українського живописця

6 вересня 1934 р. у м.Борзна Чернігівської області помер Андроник Григорович Лазарчук - український живописець. Народився у селянській родині в с.Уховецьк, тепер Ковельського району. Закінчив початкову школу, потім Педагогічні курси Академії мистецтв.

У 1889-1895 рр. завершив освіту в Петербурзькій Академії мистецтв. Викладав малювання в училищах та гімназіях у різних містах України. З 1915 р. жив у Борзні, де працював вчителем малювання, креслення і сніцарства у I-ій трудовій школі. Створив картини "За читанням листа", "В селянській хаті", "Портрет Т.Шевченка" та ін. Роботи художника експонуються у картинній галереї Волинського краєзнавчого музею.

Література:

Андроник Лазарчук // Ковельський календар. - Луцьк, 1996. - С. 9.

Левицька Т. Автопортрет Андроника Лазарчука // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. УП Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 48-50.

Жгун М. Художник з Уховецька // Вісті Ковельщини. - 1995. - 14 січ.

Життя має бути красивим // Віче. - 1995. - 13 січ.

Корнійчук Л. Художник: талант і особистість // Віче. - 1995. - 20 жовт.

Левицька Т. Автопортрет: Діалог з самим собою // Віче. - 1996. - 9 трав.

Левицька Т. Прекрасна панна і темна вуаль // Віче. - 1998. - 16 квіт.

Левицька Т. Складна доля митця // Нар. трибуна. - 1995. - 13 січ.

Силюк А. Андроник Лазарчук у Ковелі // Краєвид. - 1995. - № 1. - С. 6.

Скоклюк С. Солов"їний щебет на полотні // Вісті Ковельщини. - 1995. - 8 лют.

Стасюк Л. Повернення художника // Вісті Ковельщини. - 1995. - 28 черв.

Степанюк Ф. Спадщина і спадкоємці художника Лазарчука // Нар. справа. - 1995. - 20 січ.

Художник з Уховецька // Волинь. - 1995. - 17 січ.

х х

х

Лазарчук Андроник Григорович // Митці України: Енцикл. довід.- - К., 1992. - С. 349.

27 В Е Р Е С Н Я

60 років від дня заснування газети "Волинь" /1939/

27 вересня 1939 р. у м.Луцьку вийшов перший номер газети "Вільна праця" - орган Луцького обласного тимчасового управління. З 8 грудня - орган Волинського обкому КП/б/У, облвиконкому та Луцького міськкому КП/б/У. З 1 лютого 1940 р. отримала назву "Радянська Волинь". З січня 1991 р. часопис почав виходити під назвою "Волинь" як незалежна громадсько-політична газета. Її засновники - обласна Рада народних депутатів і трудовий колектив редакції.

Література:

Бортнікова А.В. "Волинь"- історичне джерело // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. та повідомл. УП Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 139-141.

Орден на прапорі "Радянської Волині". - Луцьк, 1980. - 23 с.

Андрійчук М. Слово про газету: Сьогодні газеті "Волинь" - 55 років // Волинь. - 1994. - 27 верес.

"Волинь" відзначила ювілей // Волинь. - 1994. - 29 верес.

Дімаров А. На Волині, одразу по війні // Волинь. - 1998. - 28 лют.; 7, 10, 12, 14, 17, 19, 21, 24 берез.

П"ятдесятиліття // Рад.Волинь. - 1989. - 27 верес.

Сидько В. Піввіку і один день: 27 верес. 1939 р. вийшов перший номер обл. газ. "Рад.Волинь" // Мол.ленінець. - 1989. - 23 верес.

Шафета П. Без талонів на правду // Журналіст України. - 1990.- № 3. - С. 2-5.

Шафета П. Наш головний кореспондент // Рад.Україна. - 1981.- 4 листоп.

1 Ж О В Т Н Я

60 років від дня смерті Ю.Неча /1908-1939/- польського вченого-історика, дослідника Волині

1 жовтня 1939 року від ран у військовому госпіталі м.Щебрешин /Польща/ помер Юліан Неч - польський вчений-історик, бібліотекар,

один з організаторів наукового життя на Волині міжвоєнного часу. З вересня 1934 р. Нєч очолював Публічну бібліотеку в Луцьку, де розгорнув організаційно-наукову роботу. Зробив значний внесок у організацію у 1935 р. Волинського Товариства Приятелів Наук у Луцьку, був головою його гуманітарної комісії, а також керівником наукових закладів, до яких було включено Публічну бібліотеку і Волинський музей. Впорядковував волинські бібліотеки і архіви, інвентаризовував їх. Багато друкувався, був редактором краєзнавчих видань "Зніч" /1935-1939, Луцьк/ та "Зємя Волинська" /1938-1939, Луцьк/. З початком II світової війни, як офіцер запасу, був мобілізований до польської армії. У вересні 1939 р. у боях з німцями на Люблінщині був важко поранений. Похований у м.Жешув /Польща/.

Література:

Дмитрук В. Юліан Нєць - науковець, дослідник Волині міжвоєнного часу // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.- краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 63.

Потапчук Л. Волинські друзі науки // Волинь. - 1995. - 28 лют.

4 ЖОВТНЯ

69 років від дня смерті Олени Пчілки /1849-1930/- української письменниці, етнографа, фольклориста, громадського діяча, матері Лесі Українки

Див. 29 червня.

14 ЖОВТНЯ

60 років від дня заснування газети "Віче" /1939/

14 жовтня 1939 р. у м.Луцьку вийшов перший номер газети для молоді "Молода гвардія" - орган Луцького тимчасового управління. З 22 грудня 1939 р. газета, як орган обласної і Луцької міської комсомольських організацій, почала виходити під назвою "Молодий ленінець". У 1940 р. випуск газети був припинений і відновлений у 1967 р. З листопада 1990 р. виходила під назвою "Молода Волинь", а з 6 січня 1995 р. отримала назву "Віче". Її засновники - редакція

газети Верховної Ради "Голос України", управління у справах молодіжної політики, фізкультури, спорту і туризму облдержадміністрації і трудовий колектив редакції.

Література:

Лис В. Четверо з "Молодої Волині" // Волинь. - 1994. - 13 жовт.

Мандзюк Ф. Молодість у п"ятдесят // Молодь України. - 1989. - 21 груд.

Манелюк М. Комп"ютер не замінить серця // Віче. - 1997. - 2 січ.

Наше і ваше свято // Мол.Волинь. - 1994. - 21 жовт.

26 ЖОВТНЯ

125 років від дня смерті М.Д.Іванішева /1811-1874/ - українського історика, правника, археографа

26 жовтня 1874 р. в м.Києві помер Микола Дмитрович Іванішев - український історик, правник, археограф, дослідник історії Волині. Народився 17 листопада 1811 р. в м.Києві в сім"ї священника. Освіту здобув в Головному педагогічному інституті в Петербурзі. Стажувався в Берлінському та Празькому університетах. У 1840-1865 рр. - професор, 1848-1862 рр. - декан юридичного факультету, 1862-1865 рр.- ректор Київського університету. Один із засновників Тимчасової комісії для розгляду давніх актів у Києві, згодом редактор її видань. За його редакцією опубліковано майже всі томи "Архива Юго-Западной России", де належно відображено історію Волині. З науковою метою часто бував на Волині, зокрема, в 1855 р. вів розкопки на місці церкви Іоана Богослова, в 1848 р. вивчав населені пункти Ковельського повіту, пов"язані з Андріем Курбським. В 1849 р. видав двотомник документів "Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни".

Література:

Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни: Акты, издан. Времен. комиссиею, высоч. утвержденною при Киевском военном, Подольском и Волынском генерал-губернаторе: Т.1-2. - К., 1849.

Журба О.І. Київська археографічна комісія, 1843-1921: Нарис історії і діяльності. - К.: Наук. думка, 1993. - 184 с.

Про М.Д.Іванішева - див. Іменний покажчик.

Лаптева Л.П. Профессор университета св. Владимира Н.Д.Иванишев /1811-1874/ и его деятельность в Киевской археографической комиссии // Український археографічний щорічник. - К., 1992. - Вип.І.- С. 55.

Силюк А.М. Микола Іванішев - дослідник історії Волині // Українська національна ідея: історія і сучасність: Наук. зб. - Житомир, 1997. - С. 81-84.

Спицька О. Іванішев Микола Дмитрович // Українська біографістика: Зб. наук. праць. - К., 1996. - Вип. І. - С. 73-75.

Силюк А. "Генерал археології" і Волинь // Віче. - 1996. - 28 листоп.

x x

x

Іванишев Микола // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1994. - Т.3. - С. 853.

Іванишев Микола Дмитрович // Короткий довідник з історії України.- К., 1994. - С. 102.

2 ЛИСТОПАДА

65 років від дня народження В.А.Лазарука /1934/ - українського письменника

2 листопада 1934 р. у с.Дубове, тепер Ковельського району, народився Віктор Антонович Лазарук - український поет і прозаїк. У 1958 р. закінчив Львівський університет. Вчителював на Волині, працював у редакції журналу "Жовтень", Волинській організації Товариства охорони пам"ятників історії та культури, Луцькому Будинку природи. Автор поетичних збірок, книг нарисів, роману "Світязь". Нині працює у видавництві "Вежа" Волинського державного університету.

Література:

Лазарук В. Вікна: Нариси, статті, есе. - Луцьк: Гранослов, 1995. - 142 с.

Лазарук В. Глаголи землі: Поезії. - Львів: Каменяр, 1987. - 95 с.

Лазарук В.А. Літораль: Вірші, поеми. - К.: Рад.письменник, 1990. - 236 с.

Лазарук В. Музика верховіть: Поезії. - К.: Молодь, 1966. - 95 с.

Лазарук В. Озерний дзвін: Поезії. - К.: Молодь, 1982. - 88 с.

Лазарук В. Світязь: Еколог. роман // Жовтень. - 1987. - № 9.- С. 44-85; № 10. - С. 13-64; № 11. - С. 49-75.

Лазарук В. Сині очі Волині: Краєзн. нарис. - Львів: Каменяр, 1979. - 95 с.

Лазарук В. Синь озерна: Поезії. - Львів: Кн.-журн. вид-во, 1963. - 40 с.

Лазарук В. Шацькі озера: Нарис. - Львів: Каменяр, 1975. - 40 с.

Лазарук В. Дорога у сорок років // Нар. трибуна. - 1994. - 1 листоп.

Лазарук В. Мій мінор осінній // Мол. Волинь. - 1994. - 11 листоп.

x x
x

Мельник Я. Тиша озерного дзвону: /Віктор Лазарук/ // Мельник Я. Сила вогню і слова: Літ. портрети. - К., 1991. - С. 164-172.

Богуславець Л., Голуб І., Шевчук О. Хранитель Зніча // Волинь.- 1995. - № 2. - С. 221-241.

Віктор Лазарук // Досвіт. зоря. - 1998. - 25 черв.

Гей В. Чи проблиснуть в калюжах зорі?: Полемічні нотатки письменника // Волинь. - 1993. - 10 серп.

Петренко М. Вікторові Лазаруку - 60 // Літ. Україна. - 1995. - 5 січ.

Петренко М. Що мучило сумління: Слово про письменника // Нар. трибуна. - 1994. - 29 листоп.

x x

x

Лазарук Віктор Антонович // Українська літературна енциклопедія. - К., 1995. - Т.3. - С. 126.

Віктор Лазарук // Письменники Лесиного краю: Літературознав. довід. - Луцьк, 1994. - С. 20-21.

Віктор Антонович Лазарук: Рек. бібліогр. список. - Луцьк, 1990. - 14 с.

10 ЛИСТОПАДА

60 років від дня народження А.Н.Мирончeнка /1939/ - заслуженого майстра народної творчості України

10 листопада 1939 р. в с.Яхнівці, тепер Хмельницької області, народився Анатолій Нестерович Мирончeнко - заслужений майстер народної творчості України /з 1973/. У 1959 р. закінчив Яворівське училище художніх ремесел на Львівщині, набувши кваліфікацію майстра художньої обробки дерева. За направленням прибув у м.Луцьк на роботу в артіль "Перемога". Вже 30 років працює художником у виробничому деревообробному об"єднанні "Волиньдерев". Його твори з деревообробки експонувалися на багатьох виставках - у Луцьку, Львові, Києві.

Література:

Співуче дерево: Розповідь про волинських різьбярів // Народне декоративно-прикладне мистецтво Волині: Буклет . - Луцьк, 1991.

Бондаренко О. Різьбяр // Рад. Волинь. - 1971. - 26 лют.

Горнич В. Різьбяр // Рад.Волинь. - 1968. - 18 жовт.

Приходько В. Ви знаєте, як дерево говорить?... Засл. майстер нар. творчості УРСР А.Н.Мирончeнко // Робітн. газ. - 1990. - 16 верес.

Приходько В. Візерунки на дереві // Рад.Волинь. - 1986. - 7 черв.

II ЛИСТОПАДА

55 років від дня смерті М.А.Рокицького /I90I-I944/ - українського живописця

II листопада I944 р. у м.Києві помер Микола Андрійович Рокицький - український живописець. Народився у с.Заріччя, тепер Володимир-Волинського району. У I927 р. закінчив Київський художній інститут /навчався у М.Бойчука/. Дипломна робота - фреска "Зміна". Був членом АРМУ. Працював в галузі монументального і станкового малярства. Виконував настінні розписи, писав живописні твори на тему праці, громадянської війни, працював у жанрі індустріального пейзажу, книжкової графіки, багато зусиль доклав до розвитку українського декоративного килима. Основні твори художника: "Оборона Луганська" /темпера, I932/, "Похорони бойового товариша" /темпера, I935/.

Література:

Павлов В.П. Українське радянське мистецтво I920-I930-х років.- К.: Мистецтво, I983. - I9I с.: іл.

Про М.Рокицького - с. 75, 78, 92-94, II2, I82.

Польнюк Н. З славної когорти бойчукістів: /Бібліографія матеріалів про М.А.Рокицького/ // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, I998. - С. 26-27.

Бойчук І. Дерево життя Миколи Рокицького // Луцький замок. - I996. - I7 трав.

Заклекта П. Художник із Заріччя // Слово правди. - I993. - I6 лют.

Михалик А. Світ художника // Слово правди. - I99I. - II трав.

Міщенко Г. Іще раз - бойчукісти і наш час // Образотворче мистецтво. - I997. - № I. - С. 43-45.

Соколюк Л. Школа Михайла Бойчука та українське народне мистецтво першої третини XX ст. // Нар. творчість та етнографія. - I997. - № 5-6. - С. 84-90.

x x
x

Рокицький Микола Андрійович // Митці України: Енцикл. довід.- К., I992. - С. 499.

І7 ЛИСТОПАДА

І0 років від дня створення Волинського обласного товариства краєзнавців /1989/

І7 листопада І989 р. на третій Волинській регіональній конференції з ініціативи Українського фонду культури, Товариства охорони пам"яток історії та культури, науковців та працівників Луцького педінституту, державного архіву, краєзнавчого музею, обласної наукової бібліотеки, краєзнавців з районів і міст Волинської області було створено обласне товариство краєзнавців, обрано керівні органи і делегатів на Перший з"їзд Всеукраїнської Спілки краєзнавців. За час існування товариства проведено ІУ-ІХ конференції "Минуле і сучасне Волині" та видано науково-краєзнавчі збірники. Шість краєзнавців стали заслуженими працівниками народної освіти та культури, п"ять - лауреатами премії ім. Д.Яворницького Всеукраїнської Спілки краєзнавців, троє - почесними членами Правління, багато нагороджено грамотами та одержали подяки за участь у краєзнавчому русі. Започатковано "Краєзнавчу бібліотеку Волині". Разом з іншими товариствами лише в регіоні Великої Волині проведено більше 70 краєзнавчих конференцій, семінарів, читань, відроджено пам"ять багатьох історичних постатей краю.

Література:

Про створення краєзнавчого товариства Волинської області // Минуле і сучасне Волині: Тези доп. та повідомл. Ш Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, І989. - С. 9-ІІ.

x x
x

Минуле і сучасне Волині: Освіта. Наука. Культура: Тези доп. та повідомл. ІУ Волин. іст.-краєзн. конф.: Ч. І, ІІ. - Луцьк, І990.

Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, І99І. - І98 с.

Минуле і сучасне Волині: Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи: Тези доп. та повідомл. ІІ регіонал. "Велика Волинь" і УІ обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, І992. - І67 с.

Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. УІІ Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, І994. - І63 с.

Минуле і сучасне Волині: Літописні міста і середньовічна культура: Матеріали УШ Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк: Надстир"я, 1998. - 134 с.

Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.- краєзн. конф. - Луцьк: Надстир"я, 1998. - 297 с.

x x
x

Бондаренко Г. Історичне краєзнавство Волині середини 80-х - кінця 90-х років XX ст. // Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край: Матеріали IX наук. іст.-краєзн. міжнар. конф. - Луцьк, 1998. - С. 5-7.

Бондаренко Г.В. Краєзнавчі дослідження Волині: Напрямки, завдання, проблеми // Минуле і сучасне Волині: Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи: Тези доп. та повідомл. П регіонал. "Велика Волинь" і УІ обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1992. - С. 6-7.

Бондаренко Г.В. Місце історичного краєзнавства в історичній пам"яті та національному відродженні України // Шоста Всеукраїнська конференція з історичного кразнавства. - Луцьк, 1993. - С. 265-266.

Бондаренко Г.В. Питання розвитку джерелознавчих досліджень в історичному краєзнавстві Волині // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. УП Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 6-8.

Бондаренко Г.В. Проблеми впорядкування і систематизації джерельної бази краєзнавства Волині // Велика Волинь: минуле й сучасне: Тези міжнар. наук. краєзн. конф. - Житомир, 1993. - С. 9-10.

Бондаренко Г. Співпраця Волинського краєзнавчого музею і Волинського обласного товариства краєзнавців // Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.-меморіал. музею Лесі Українки, 16-17 черв. 1994 р. - Луцьк, 1998.- С. 13.

Бондаренко Г.В., Заброварний Б.Й. Етапи історичного краєзнавства і сьогодення // Минуле і сучасне Волині: Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи: Тези доп. та повідомл. П регіонал. "Велика Волинь" і УІ обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1992. - С. 3-6.

Бондаренко Г.В., Заброварний Б.Й. Краєзнавчі дослідження в Луцькому педінституті // Шоста Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства. - Луцьк, 1993. - С. 12.

ІІ з"їзд Всеукраїнської спілки краєзнавців: Матеріали та документи. - К.: Рід. край, 1997. - 185 с.

Нагороди подвижникам краєзнавчого руху, в т.ч. волинянам - с. 149-163.

Історико-краєзнавчі конференції - джерело історії Волині // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. УП Волин. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 119-122.

Ксендзук Е.С. Бібліотечне краєзнавство Волині у національному і культурному відродженні // Минуле і сучасне Волині: Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи: Тези доп. та повідомл. ІІ регіонал. "Велика Волинь" і УІ обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1992. - С. 58-60.

Онуфрійчук М.А. Краєзнавство в роботі Волинського фонду культури // Шоста Всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства. - Луцьк, 1993. - С. 462-463.

Бондаренко Г. Відродження краєзнавчих традицій // Рад. Волинь.- 1990. - 3 квіт.

Бондаренко Г. Радяться краєзнавці // Рад.Волинь. - 1991. - 21 листоп.

Бондаренко Г. Пошук і здобутки краєзнавців // Волинь. - 1993. - 9 верес.

Гуменюк Н. Геннадій Бондаренко: Краєзнавство завжди біля витоків відродження // Віче. - 1998. - 12 берез.

Зубчук К. Що нового у краєзнавців // Рад.Волинь. - 1991. - 4 жовт.

4 ГРУДНЯ

60 років від дня утворення Волинської області /1939/

4 грудня 1939 р. Президія Верховної Ради СРСР прийняла указ про утворення у складі Української РСР нових областей, у т.ч. Волинської області з центром в м.Луцьку. До складу області увійшли

Володимир-Волинський, Горохівський, Камінь-Каширський, Ковельський, Луцький та Любомльський повіти.

Література:

Указ Президії Верховної Ради СРСР про утворення Волинської, Дрогобицької, Львівської, Ровенської, Станіславської і Тернопільської областей в складі Української РСР, 4 грудня 1939 р. // Соціалістичні перетворення в західних областях Української РСР, 1939-1979: Зб. док. і матер. - К., 1980. - С. 36-37.

x x
x

Атлас Волинської області - М., 1991. - 42 с.
Дата утворення області - с.4.

Денисюк В. Волинь: Події, факти, цифри. Турист. маршрути. - Луцьк: Надстир"я, 1997. - 144 с.
Утворення області - с. 7, 15.

Єврорегіон Буг: Волинська область / За ред. Б.П.Клімчука, П.В.Луцишина, В.Й.Лажніка. - Луцьк: Ред.- вид. відд. Волин. ун-ту, 1997. - 448 с.: іл.
Утворення області - с. 13.

Знайомтесь - Волинь. - Луцьк: ІНІЦІАЛ, 1997. - 90 с.: іл.
Про утворення області - с. 4.

Історія Волині: З найдавніших часів до наших днів. - Львів: Вид-во при Львів. держ. ун-ті "Вища шк.", 1988. - 238 с.
Утворення Волинської області - с.111.

Кучерепа М. Радянізація Волині /1939-1941 рр./ // Волинь і Волинське зарубіжжя: Тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф. - Луцьк, 1994. - С. 14-20.

Кучерепа М.М., Вісін В.В., Власюк Т.М. Створення і функціонування радянських суспільно-політичних структур на Волині // "Роде наш красний...": Волинь у долях краян і людських документах. - Луцьк, 1996. - Т.II. - С. 288-294.

Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях, 30-50-ті роки XX століття. - Луцьк: Надстир"я, 1995. - 176 с.
Утворення Волинської області - с. 53.

Волынская область: Соц.-эконом. портрет // Дел. Украина. - 1997. - 18 апр.

Кучерепа М. За "перших советів": Рад. влада на Волині у 1939-1941 роках // Волинь. - 1995. - 25, 28, 30 листоп.; 2, 5, 7 груд.

x x

x

Волинська область // Географічна енциклопедія України. - К., 1989. - Т.І. - С. 210-214.

Волинська область // УРЕ. - 2-е вид. - К., 1978. - Т.2. - С.368-370.

8 ГРУДНЯ

135 років від дня народження Й.К.Пачоського /1864-1942/ - польського вченого-біолога, дослідника природи Волині

8 грудня 1864 р. у Білгородці, тепер село Рівненської області, народився Йосип Конрадович Пачоський - польський вчений-біолог, дослідник природи Волині. Навчався в реальному училищі м.Рівне, Уманському училищі землеробства і садівництва. У 1887 р. став членом Київського товариства природознавців. Проводив дослідження природи Волині. Опублікував наукові праці "Матеріали для флори Заславського та Ковельського повітів Волинської губернії", "Флора Полісся і прилеглих місцевостей", "Рослинність Полісся" та ін. З 1897 р. працював у Херсоні на посаді губернського ентомолога. З весни 1922 р. був завідуючим ботанічним відділом науково-степової станції державного заповідника "Чаплі" /Асканія-Нова/. У 1923 р. переїхав до Польщі, завідував Біловезьким парком у Біловезькій пущі. З 1925 р. - професор Познаньського університету. Основні праці вченого - по флорі і фауні України і Польщі. Він був одним із творців фітоценології, автором першого підручника з цієї дисципліни.

Література:

Андрєєва Т. Йосип Конрадович Пачоський // Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.-меморіал. музею Лесі Українки. - Луцьк, 1998. - С. 43-44.

Доброчаєва Д.Н. Життя і діяльність Й.К.Пачоського // Досягнення ботанічної науки на Україні, 1965-1966 рр. - К., 1968. - С. 64-65.

Пузанов И.И., Гольд М.Т. Выдающийся натуралист И.К.Пачоский.- М.: Наука, 1965. - 86 с.

Бойко М.Ф. Другі наукові читання пам"яті Й.К.Пачоського // Укр. ботаніч. журн. - 1995. - № 5. - С. 748-751.

Борейко В. Йосип Кондратович Пачоський // Рідна природа. - 1989. - № 4. - С. 61-62.

x x
x

Борейко В.Е. Популярный биографо-библиографический справочник деятелей заповедного дела и охраны природы Украины, царской России и СССР /1860-1960/: Т.2. Вып. 5. - К., 1995. - 224 с.
Про Й.Пачоського - с. 23-25.

8 ГРУДНЯ

95 років від дня народження П.М.Жолтовського /1904-1986/ - українського вченого-мистецтвознавця

8 грудня 1904 р. у с.Милятин, тепер Ізяславського району Хмельницької області, народився Павло Миколайович Жолтовський - визначний український вчений-мистецтвознавець, лауреат Державних премій, доктор мистецтвознавства, колишній науковий співробітник Львівського інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Рильського АН України. За більш як 60 років творчої діяльності обстежив усю Україну, побував на Кавказі, Білорусії, Росії. Останні наукові експедиції пов"язані з Великою Волинню. У 1980-1985 рр. - науковий консультант експедицій Волинського краєзнавчого музею по виявленню, обліку і збору цінних історичних і мистецьких пам"яток. На облік було взято біля 500 пам"яток. Музей поповнився унікальними творами іконопису, дерев"яної різьби, металопластики, рукописами і стародруками. На основі зібраної колекції у 1993 р. в Луцьку відкрито Музей Волинської ікони, на базі якого щорічно проводяться наукові конференції з питань історії вивчення, дослідження та реставрації волинського іконопису, присвячені пам"яті вченого.

П.М.Жолтовський - автор численних наукових праць, у які ввійшли і результати його досліджень по Волині.

Література:

Жолтовський П.М. Монументальний живопис на Україні ХУІ-ХУШ ст.- К.: Наук. думка, 1988. - 155 с.: іл.

Жолтовський П.М. Український живопис ХУП-ХУШ ст. - К.: Наук. думка, 1978. - 328 с.: іл.

Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в ХУІ-ХУШ ст.- К.: Наук. думка, 1983. - 178 с.: іл.

Жолтовський П.М. Художній метал: Іст. нарис. - К.: Мистецтво, 1972. - 114 с.: іл.

x x

x

Волинська ікона: Питання історії вивчення, дослідження та реставрації: Тези та матеріали наук. конф., присвяч. 90-річчю П.М.Жолтовського. - Луцьк, 1994. - 82 с.

Захарчук-Чугай Р. Павло Жолтовський і питання дослідження народних тканин і вишивок // Народознавчі зошити. - Львів, 1995. - Зош. 5. - С. 270-272.

Ковальчук Є. Павло Жолтовський і експедиції Волинського краєзнавчого музею // Народознавчі зошити. - Львів, 1995. - Зош. 5. - С. 273-274.

Моздир М. Павло Жолтовський в експедиціях // Народознавчі зошити. - Львів, 1995. - Зош. 5. - С. 275-277.

Овсійчук В. Павло Жолтовський як дослідник українського іконопису ХУП-ХУШ ст. // Народознавчі зошити. - Львів, 1995. - Зош. 5. - С. 268-270.

Лащук Ю.П. З історії вивчення художніх промислів Українського Полісся // Нар. творчість та етнографія. - 1985. - № 1. - С. 34-41.
Про діяльність П.Жолтовського - с. 38-39.

Данилюк А. Коли в душі - небуденність... // Дзвін. - 1995. - № 1. - С. 107-113.

Жолтовський Павло Миколайович // Митці України. - Енцикл. довід.- К., 1992. - С. 246.

18 ГРУДНЯ

135 років від дня народження А.Войніча /1864-1955/ - польського лікаря і краєзнавця, автора книги "Луцьк на Волині. Історико-фізіографічний опис" /1922/

18 грудня 1864 р. в с.Лузів /тепер Варшавське воєводство, Польща/ народився Адам Войніч - польський лікар, луцький краєзнавець, автор найбільш відомої монографії з історії Луцька міжвоєнного часу "Луцьк на Волині. Історико-фізіографічний опис" /1922/. Випускник медичного факультету Варшавського університету /1890/ та Військово-медичної академії Петербурга /1914/. З 1893 р. працював лікарем в навчальних закладах та лікарнях Луцька, брав участь у боротьбі з епідемією холери у повіті. Як лікар російської армії - учасник російсько-японської та І-ої світової війни. У міжвоєнний час очолював повітовий шпиталь у Луцьку та був лікарем державної гімназії. Крім професійної праці багато займався науковою і громадською роботою. Був одним із співорганізаторів Волинського краєзнавчого товариства опіки над пам"ятками минулого /1927/, а також Волинського музею в Луцьку /1929/. Войніч - автор чисельних публікацій в пресі про охорону здоров"я, з історії Луцька. В 1941 р. разом з родиною був депортований в Омську область Росії. З 1945 р. проживав у Польщі.

Література:

Wojnicz A. Łuck na Wołyniu: Opis historyczno-fizjograficzny. - Łuck, 1922. - 96 s.

Марцинковський Т. Луцьк у польській краєзнавчій літературі XIX та першої половини XX століття: Бібліогр. інформація // Шоста Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства. - Луцьк, 1993. - С. 407-408.

Рідкісна книга про Луцьк // Волинь. - 1998. - 13 серп.

30 ГРУДНЯ

85 років від дня народження Д.Л.Шумука /1914/- українського дисидента та політв"язня

30 грудня 1914 р. у с.Боремщина, тепер Любомльського району, народився Данило Лаврентійович Шумук - український дисидент,

політв"язень, автор книги спогадів "Пережите і передумане". На початку 30-х років прилучився до комуністичного руху, став секретарем підпільного райкому комсомолу. До 1939 р. відсидів п"ять з половиною років у польських тюрмах. Після приходу Червоної Армії співпрацював з новою владою. У вересні 1941 р. потрапив у німецький полон. Після втечі, у 1943 р. прилучився до УПА. У лютому 1945 р. був арештований органами НКВС. До 1981 р., з невеликими перервами, перебував у таборах суворого режиму. У тому ж році емігрував. Нині проживає в Канаді.

Література:

Шумук Д. За східним обрієм: Спомини. Документи. - Париж; Балтимор; К.: Смолоскип, 1974. - 448 с.

Шумук Д. Із ГУЛАГу у вільний світ: Роздуми про зустрічі з укр. діаспорою і уряд. чинниками та доповнення до книжки "Пережите і передумане". - Торонто: Новий шлях, 1991. - 258 с.

Шумук Д. Пережите і передумане. - К.: Вид-во ім. Теліги, - 1998. - 432 с.

Шумук Д.Л. Між двома ворожими силами // Мол. Волинь. - 1992.- 27 берез.; 3, 10, 17 квіт.

x x

x

Шумук Данило // Українська Гельсінкська група, 1978-1982: Документи і матеріали. - Торонто; Балтімор, 1983. - С. 942-958.

Гуцул В. Данило Шумук: 42 роки в неволі // Україна мол. - 1998. - 7 лип.

Данилові Шумуку - 80 років // Укр. Слово. - 1995. - 26 січ.

Данилюк В.А на Сході чекала тюрма... // Мол. Волинь. - 1992. - 29 трав.

Дмитрук В. "А на Сході чекала тюрма..." // Мол. Волинь. - 1993. - 2 лип.

Зв"язок поколінь // Укр. Слово. - 1998. - 16 лип.

Карп"юк Я. Як боротися // Укр. Слово. - 1998. - 23 лип.

Луговий М. 42 роки - за колючим дротом // Волинь. - 1998. - 22 серп.

Луговий М. Тернистий шлях політв"язня // Наше життя. - 1998.- 22 серп.

Людина - легенда // Укр. Слово. - 1998. - 9 лип.

Никанорова О. У злагоді із сумлінням // Уряд. кур"єр. - 1995. - 17 жовт.

Сидоржевський М. "Світ ловив мене, але так і не спіймав" // Укр. Слово. - 1998. - 23 лип.

900 РОКІВ

першої писемної згадки про смт. Стара Вижівка /1099/

Територія смт. Стара Вижівка була заселена ще в епоху бронзи /II тис. до н.е./, про що свідчать археологічні знахідки. Під 1099 р. вперше згадується в Іпатіївському літописі. У 1508 р. Стара Вижівка отримала магдебурзьке право і стала містом. У ХУІ-ХУП ст. була власністю сім"ї Семашків, а потім сім"ї Андрія Курбського. Під час визвольної війни українського народу 1648-1654 рр. багато старовижівців вступили до селянсько-козацького війська. У 1795 р. після третього поділу Польщі, коли Західна Волинь увійшла до складу Росії, Стара Вижівка відійшла до Ковельського повіту Волинської губернії. Після реформи 1861 р., з прокладанням залізниці Ковель-Брест і побудовою станції Вижва, її економічне життя пожвавилося.

Література:

Михалевич Т.К., Оксенюк Р.Н. Стара Вижівка // Історія міст і сіл УРСР: Волинська область. - К., 1970. - С. 639-649.

Цинкаловський О. Вижва Стара // Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся: /Краєзн. словник від найдавніш. часів до 1914 р./ - Вінніпег, 1984. - Т.I. - С. 191.

Гулечко С. З літопису рідного краю // Сіл. новини. - 1993. - 15 груд.

Дубук М. 900-річчя вже в дев"яносто дев"ятому?.. або Чи побачить світ книга про Стару Вижівку? // Сіл. новини. - 1998. - 16 трав.

Дубук М. Старій Вижівці - 900? // Досвіт. зоря. - 1995. - I груд.

Наумук С. Чи дійсно Вижві - 900? // Сіл. новини. - 1998. - 7 лип.

Новожилов С. День заснування селища // Сіл. новини. - 1991. - 21 трав.

Новожилов С. Старій Вижівці - дев"ять віків // Сіл. новини. - 1991. - I січ.

Фалюш М. Моє історичне селище // Сіл. новини. - 1997. - 2 груд.

Ювілей райцентру відкладається на два роки // Сіл. новини. - 1997. - 15 листоп.

x x
x

Стара Вижівка // Географічна енциклопедія України. - К., 1993. - Т.3. - С. 226.

Стара Вижівка // УРЕ. - 2-е вид. - К., 1983. - Т.10. - С. 501.

850 Р О К І В

першої писемної згадки про смт. Олику,
тепер Ківерцівського району /1149/

Під 1149 р. смт. Олика, тепер Ківерцівського району, вперше згадується в Іпатіївському літописі. У 1493 р. польський король підтвердив надання маєтку Олика троцькому воєводі Петру Монтигердовичу. До Радзивіллів перейшла у результаті шлюбу Яна Радзивілла з Ганною Кішанкою, батько якої був власником Олики наприкінці XУ ст. У 1564 р. отримала статус міста згідно магдебурзького права. Влітку цього ж року тут збудований замок з 4-ма бастіонами, який був не тільки воєнною фортецею, але і родинним гніздом магнатів Радзивіллів впродовж багатьох століть. Протягом XУI-XIX ст. Олика залишалася типовим магнатським містечком, яким правив магістрат.

Література:

Літопис руський / Пер. з давньорус. Л.Є.Махновця; Відп. ред. О.В.Мишанич. - К.: Дніпро, 1989. - ХУІ + 591 с.
Згадка про Олику - с. 227.

Карліна О.М. Олика та Олицький замок у ХУШ-ХІХ століттях: /За матеріалами так званого Варшавського архіву Радзивіллів/ // Минуле і сучасне Волині: Літописні міста і середньовічна культура: Матеріали УШ Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 54-56.

Кашевський П.В. Олика // Історія міст і сіл УРСР: Волинська область. - К., 1970. - С. 280-289.

Кузнець О.М. Олицький замок // Матеріали 41-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і студентів Волинського державного університету ім. Лесі Українки. - Луцьк, 1995. - С. 159.

Сас П.М. Феодальные города Украины в конце ХУ - 60-х годах ХУІ в. - К.: Наук. думка, 1989. - 232 с.
Про Олику - с. 22, 24, 31, 86, 116, 117-119, 120, 129, 132, 155, 175, 185, 212.

Цинкаловський О. Олика // Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся: / Краєзн. словник - від найдавніш. часів до 1914 року/. - Вінніпег, 1984. - Т.І. - С. 594.

Гусак Ф. Древній град на Оличі // Ленін. шляхом. - 1989. - 14 трав.

Жовтянський В. Перлина чи руїна? // Вільн. шляхом. - 1994. - 9 квіт.

Рожко В. Місто на Оличі // Нар. трибуна. - 1994. - 7 верес.

x x

x

Олика // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1996. - Т.5. - С. 1846.

Олика // УРЕ. - 2-е вид. - К., 1982. - Т.8. - С. 5.

800 Р О К І В

від часу утворення Галицько-Волинського князівства /1199/

У 1199 р. під зверхністю волинського князя Романа Мстиславовича Галицька і Волинська землі об"єдналися у Галицько-Волинське князівство /державу/. У ньому були розвинуті землеробство, скотарство, мисливство та рибальство. Значного розвитку досягли ремесла. На кінець XIII ст. у князівстві налічувалося понад 80 міст. Його центром був Володимир. Підтримувалися торгівельні зв"язки з іншими давньоруськими землями і державами-сусідами. Князь Роман Мстиславович проводив активну внутрішню і зовнішню політику. Росту авторитету князя сприяли походи проти половців у 1202 та 1204 роках. Літописець, відзначаючи могутність князя, називає його "великим князем", "самодержцем усієї Руси". Після загибелі у 1205 р. Романа Мстиславовича розпочався розпад князівства на окремі землі, які знову об"єднав Данило Галицький. Останнім Галицько-Волинським князем був Юрій II, смерть якого у 1340 р. поклала кінець незалежності князівства.

Література:

Галицько-Волинський літопис. - Львів: Червона калина, 1994. - 252 с.

Літопис руський / Пер. з давньорус. Л.Є.Махновця; Відп. ред. О.В.Мишанич. - К.: Дніпро, 1989. - XVI + 591 с.
Галицько-Волинський літопис - с. 368-452.

x x
x

Винокур І., Трубчанінов С. Давня і середньовічна історія України. - К.: Глобус, 1996. - 223 с.
Галицько-Волинська держава - с. 194-200, 209-215.

Гаврилюк С.В. Іпатіївський літопис про формування території Галицько-Волинського князівства // Минуле і сучасне Волині: Проблеми джерелознавства: Тези доп. і повідомл. VII Волин. іст.- краєзн. конф. - Луцьк, 1994. - С. 73-75.

Галицько-Волинська держава // Велика історія України: У 2 т. - К., 1993. - Т. I. - С. 206-240.

Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. Т.3. - К.: Наук. думка, 1993. - 586 с.
Про Галицько-Волинську державу - с. 1-142.

Демянко О. Праці Н.Полонської-Василенко про роль Галицько-Волинського князівства у процесі становлення української держави // Волинь і Волинське зарубіжжя: Тези доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф. - Луцьк, 1994. - С. 38-40.

Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. - Львів, 1993. - 230 с.

Галицько-Волинська держава - с. 26-30.

Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії укр. державності. - К.: Укр. письменник, 1996. - 335 с.

Про Галицько-Волинську державу - с. 56-77.

Історія Волині: З найдавніших часів до наших днів. - Львів: Вид-во при Львів. держ. ун-ті "Вища шк.", 1988. - 238 с.

Про Галицько-Волинське князівство - с. 12-13.

Історія держави і права України: У 2 ч. Ч.I. - К.: ІН Юре, 1996. - 367 с.

Галицько-Волинське князівство - с. 84-94.

Історія України. - К.: Альтернативи, 1997. - 423 с.

Про Галицько-Волинське князівство - с. 50-56.

Історія України: Курс лекцій у 2 кн.: Кн.I. Від найдавніш. часів до кінця XIX ст. - К.: Либідь, 1991. - 571 с.

Про Галицько-Волинське князівство - с. 53-58.

Історія України: Нове бачення. У 2 т. Т.I. - К.: Україна, 1995. - 349 с.

Галицько-Волинська держава - с. 95-112.

Киричук М. Волинь земля українська. - Луцьк: Надстир"я, 1995. - 392 с.

Про Волинсько-Галицьку державу - с. 62-74.

Котляр Н.Ф. Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волынской Руси IX - XIII вв. - К.: Наук. думка, 1985. - 184 с.

Крип"якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. - К.: Наук. думка, 1984. - 172 с.

Кульчицький В.С., Настюк М.І., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. - Львів: Світ, 1996. - 296 с.

Галицько-Волинське князівство - с. 32-40.

Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності.- Львів: Світ, 1995. - 247 с.

Про Галицько-Волинську державу - с. 24-28.

Полонська-Василенко Н. Історія України: Т.І. До серед. ХУП ст. - К.: Либідь, 1993. - 640 с.

Про Галицько-Волинське князівство - с. 192-214.

Субтельний О. Україна: Історія. - К.: Либідь, 1991. - 512 с.

Про Галицько-Волинське князівство - с. 61-68.

Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця ХУІ ст. - К.: Перун, 1996. - 496 с.

Галицько-Волинське князівство - с. 155-172.

Брайчевський М. Перше Українське королівство: /Держава Данила Галицького/ // Золоті ворота. - 1992. - № 2. - С. 146-158.

Костомаров М.І. Князь Данило Романович Галицький // Наука і суспільство. - 1989. - № 9. - С. 51-65.

Солдатенко В., Сиволоб Ю. Витоки і передвісники української ідеї // Віче. - 1993. - № 11. - С. 36-45.

x x

x

Галицько-Волинська держава // Енциклопедія українознавства.- Львів, 1993. - Т.І. - С. 341.

Галицько-Волинське князівство // Короткий довідник з історії України. - К., 1994. - С. 49-50.

Котляр М., Кульчицький С. Галицько-Волинське велике князівство // Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. - К., 1996. - С. 79.

Підкова І.З., Шуст Р.М. Галицько-Волинська держава // Підкова І.З., Шуст Р.М. Довідник з історії України. - К., 1993. - Т.І.- С. 127-129.

410 Р О К І В

від дня народження Я.Бріано
/1589-1649/ - італійського архітектора

У 1589 р. народився Якуб /Джакомо/ Бріано - італійський архітектор. За його участю в 1616 р. у м.Луцьку був закладений наріжний камінь костьолу єзуїтів. Ймовірно, корегував головний проект, або, як вважають, сам був його автором. Упродовж 1616-1617 та

I6I9-I620 рр. керував будівництвом костьолу - вів нагляд за закладкою і зведенням фундаментів.

Література:

Ворон В.О. Луцьк: Силуети міста. - Львів: Каменяр, I988. - 30 с.: іл.

Про архітектора Я. Бріано - с. I8.

Денисюк В. Луцьку - 9I0 років: Іст.- краєзн. нарис. - Луцьк: Надстир"я, I995. - 64 с.

Про архітектора Я. Бріано - с. 8-9.

Знайомство з луцьким костьолом св. Трійці та св. Петра і Павла: [Буклет] . - К., I996.

Колосок Б.В., Метельницький Р.Г. Луцьк: Архіт.-іст. нарис. - К.: Будівельник, I990. - I92 с.: іл.

Про архітектора Я. Бріано - с. 96-97.

Колосок Б. Як перебудовували старовинний храм // Рад. Волинь. - I988. - 28 жовт.

Метельницький Р. Купол над Луцьком // Мол. ленінець. - I987.- 6 серп.

Метельницький Р. Успадок потомкам // Рад. Волинь. - I976. - I8 серп.

4I0 Р О К І В

від дня смерті І.Журавницького /?-I589/ - українського поета-сатирика

У I589 р. в м.Луцьку за сатиричні вірші був страчений Іван Журавницький - один з перших українських поетів-сатириків. Походив з небагатої, але знатної родини волинських шляхтичів, які займали керівні посади у Луцькій міській адміністрації. Його вірші - сатира на життя шляхти. Серед найбільш відомих - побутовий пашквіль "Хто йдеш мимо, стань годину" /I576/, відшуканий і вперше надрукований Орестом Левицьким в "Очерках старинного быта Волыни и Украины" /I889/. І.Журавницький відомий не тільки як поет, але і як освітній діяч. У своєму маєтку в с.Теслугів, тепер Радивилівського району Рівненської області, він відкрив школу, яка зафіксована в історичних джерелах як дяківська.

Література:

Жоравницький Я. Пасквіль 1575 року // Українська поезія XVI століття. - К., 1987. - С. 250.

Нудьга Г. Не бійся смерті: Повість, есе, іст. нарис. - К.: Рад. письменник, 1991. - 431 с.

Садовнік Т.Є. Іван Журавницький з Волині // Духовне відродження України: традиції, сучасність: Матеріали і тези міжнар. наук.-практ. конф. - Рівне, 1994. - С. 93-94.

Садовнік Т. Іван Журавницький і Василь Тяпинський - культурні діячі Луцька // Минуле і сучасне Волині: Літописні міста і середньовічна культура: Матеріали VIII Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 28.

Цимбалюк І.Л. Іван Журавницький - один з перших літераторів Луцька // Велика Волинь: минуле і сучасне: Тези міжнар. наук. краєзн. конф. - Житомир, 1993. - С. 120-123.

Палій Д. Про бідного поета // Нар. трибуна. - 1992. - 21 жовт.

Пані ключникова // Мол. ленінець. - 1989. - 11 берез.

Пінчук О. Автор першого сатиричного вірша // Вільним шляхом.- 1997. - 17 трав.

Садовнік Т. В середньовічному Луцьку судили за слово "Хто йдеш мимо, стань годину, прочитай сю новину..." // Нар. трибуна. - 1995. - 2 черв.

x x

x

Жоравницький Ян // Українська літературна енциклопедія. - К., 1990. - Т.2. - С. 211.

200 РОКІВ

від дня смерті Й.Прехтля /1737-1799/- маляра-монументаліста

В 1799 р. у Браїлові на Поділлі помер Йосип Прехтль /або Прагтль/ - маляр-монументаліст. Народився у Відні, де й здобув мистецьку освіту. У 1757 р. став монахом тринітарського монастиря у м.Берестечку на Волині. Автор ряду фрескових розписів, зокрема,

розпису у тринітарському костьолі в Брайлові, образів Св.Трійці та Яна Непомука в латинській кафедрі у Кам"янці-Подільському, розписів у тринітарському костьолі у Берестечку. Там же було 16 образів його роботи. Для Луцького кафедрального собору ним виконано образи "Св. Рецеса" і "Св. Яна Непомука". В костьолі тринітаріїв було 30 його творів, які представляли житіє Св. Яна з Матті та Фелікса де Валуа. Він розписував палац Чацьких у с.Боремлі на Волині, створив образи для костьолів Станіслава і Томашова.

Література:

Жолтовський П.М. Монументальний живопис на Україні ХУП-ХУШ ст. - К.: Наук. думка, 1988. - 159 с.

Про Й.Прехтля - с. 139.

Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в ХУІ-ХУШ ст. - К.: Наук. думка, 1983. - 179 с.

Про Й.Прехтля - с. 156.

Знайомство з Луцьким костьолом Св. Трійці та Св. Петра і Павла: [Буклет] . - К., 1996.

История искусства народов СССР: В 9 т. Т.4. Искусство конца УП-ХУШ веков. - М.: Изобраз. искусство, 1976. - 471 с.

Про Й.Прехтля - с. 204.

Історія українського мистецтва: В 6 т. Т.3. Мистецтво другої половини ХУП-ХУШ століття. - К.: Голов. ред. УРЕ, 1968. - 439 с.

Прагтль Й. - с. 192.

Овсійчук В. Українське малярство Х-ХУШ століть: Проблеми кольору. - Львів, 1996. - 479 с.

Й.Прехтль - с. 361.

Чучман Л. Берестечко: Іст.- краєзн. нарис. - Луцьк: Надстир"я, 1997. - 72 с.

Розпис костелу у Берестечку Й.Прехтлем - с. 23.

х х
х

Прехтль Йозеф // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1996. - Т.6. - С. 2323.

Прагтль Йосиф // Митці України: Енцикл. довід. - К., 1992. - С. 474.

125 РОКІВ

від дня смерті А.Фірковича /1786-1874/ - караїмського історика і археолога

У 1874 р. помер Абрахам Фіркович - караїмський історик і археолог. Народився у м.Луцьку. У 1830 р. відвідав Палестину, де розпочав збирати старовинні рукописи. У 1834 р. заснував у Євпаторії видавництво для публікації книжок середньовічних караїмських авторів. У 1840-1841 рр. здійснив подорож до Сирії, Палестини та Єгипту, де розшукував стародавні рукописи та книги. Зібрав велику кількість надгробних написів на караїмських кладовищах, прагнучи довести, що караїми - стародавній народ, який споконвіку жив у Криму. Був членом багатьох наукових товариств і Віленської археографічної комісії. Найважливіша його праця - книга "Пам"ятні камені" /Вільно, 1872/.

Література:

Гайдай Л.І. Абрахам Фіркович /1786-1874/ // Минуле і сучасне Волині: Історичні постаті краю: Тези доп. та повідомл. У Волин. іст.- краєзн. конф. - Луцьк, 1991. - С. 61-62.

Корецька К. Абрахам Фіркович - найвидатніший караїмський вчений // Нар. трибуна. - 1991. - 6 лип.

Кочубей Ю. Пристрасний збирач спадщини: До 200-річчя від дня народження А.Фірковича // Всесвіт. - 1989. - № 12. - С. 133-136.

120 РОКІВ

від часу першого приїзду Лесі Українки у м. Луцьк /1879/

Весною або раннім літом 1879 р. сім"я Косачів переїхала з Новограда-Волинського до Луцька, де оселилася у будинку по вулиці Кафедральній неподалік замку. Переїзд до Луцька відображено у незакінченому оповіданні Лесі Українки "Спогади тітки Люсі". Тут вона написала свій перший вірш "Надія". У Луцьку сім"я Косачів жила у 1879-1880 та 1890-1891 роках.

Література:

Денисюк В. Волинь: Події, факти, цифри. Туристичні маршрути.- Луцьк: Надстир"я, 1997. - 144 с.

Переїзд родини Косачів до Луцька - с. 31-32.

Денисюк В. Луцьку - 910 років: Іст.- краєзн. нарис. - Луцьк: Надстир"я, 1995. - 64 с.

Перший приїзд Лесі Українки у м.Луцьк - с. 11-12.

Джерела безсмертного слова: Лесині місця на Волині. - Луцьк: Надстир"я, 1996. - 92 с.

Перший приїзд Лесі Українки у м.Луцьк - с. 6-9.

Михайлюк О.Г., Кічий І.В. Історія Луцька. - Львів: Світ, 1991.- 192 с.

Перший приїзд Лесі Українки у м.Луцьк - с. 52-53.

Мороз М.О. Літопис життя та творчості Лесі Українки. - К.: Наук. думка, 1992. - 630 с.

Дата переїзду Косачів до Луцька - с. 16-17.

Ошуркевич О.Ф. Найрідніший рідний край - Волинь: Путівник. - Львів: Каменяр, 1991. - 80 с.

Переїзд родини Косачів до Луцька - с. 12-16.

Тиводар Т.М. Луцьк в житті і творчості Лесі Українки // Минуле і сучасне Волині: Літописні міста і середньовічна культура: Матеріали VIII Волин. обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1998. - С. 42-44.

Борисюк Т. Луцькі адреси Лесі Українки // Рад. Волинь. - 1988. - 23, 24 лют.

Ошуркевич О., Марчук Г. Тут народилася "Надія" // Мол. ленінець. - 1987. - 24 лют.

80 Р О К І В

від дня смерті Д.Вітовського /1887-1919/ - українського громадсько-політичного діяча

У 1919 р. загинув Дмитро Вітовський - український громадсько-політичний діяч, полковник УГА. Один із провідників галицької студентської молоді і борців за український університет у Львові, активний організатор "Січей", згодом УСС. У 1916-1917 рр., будучи комісаром УСС на Волині, організував на Ковельщині українські народні школи. В листопаді 1918 р. - командуючий збройних сил ЗУНР, пізніше - Державний секретар Військових справ ЗУНР. У травні 1919 р. - член делегації ЗУНР на мирних переговорах у Парижі /Франція/, повертаючись з яких, загинув у авіакатастрофі під Ратібором /Польща/.

Література:

Вони увійшли в історію: Дмитро Вітовський // Ковельський календар. - Луцьк, 1996. - С. 29.

Гей, там на горі "Січ" іде!...: Пропам"ятна книга "Січей" / Зібр. й упоряд. П.Трильовський. - К.: ВІПОЛ, 1993. - 432 с.
Є відомості про Д.Вітовського - с. 290, 409.

Заброварний Б.Й., Бернацький Б.В. Штрих до портрету Д.Вітовського // "Роде наш красний...": Волинь у долях краян і людських документах. - Луцьк, 1996. - Т.І. - С. 248-250.

Федорук Р.П., Дмитрук В.Ю. До питання про перебування Д.Вітовського на Волині // Шоста Всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства. - Луцьк, 1993. - С. 454-455.

Вільчинський А. Дмитро Вітовський // Криця. - 1991. - № І.

Вільчинський П. Дмитро Вітовський на Волині // Волинь. - 1998. - 31 жовт.

Горак Р. Дмитро Вітовський // Дзвін. - 1992. - № 1-2. - С. 130-142.

Грушка Є. Січові стрільці на Волині: Школи сотника Вітовського // Рад. Волинь. - 1992. - 11 січ.

x x
x

Вітовський Дмитро // Енциклопедія українознавства. - Львів, 1993. - Т.І. - С. 289-290.

70 РОКІВ

від часу видання у м.Луцьку книги М.Орловича "Ілюстрований путівник по Волині" /1929/

Влітку 1929 р. Волинським товариством краєзнавців та охорони пам"яток минулого в Луцькій державній друкарні видано книгу Мечислава Орловича "Ілюстрований путівник по Волині" /на польській мові/. Це перша книга, у якій були зібрані розроблені краєзнавчі туристичні маршрути по території Волині /в межах Волинського воєводства/. Автор подав різні дані про історію Волині, її природу, населення, економічний розвиток, мистецтво. Аналіз і опис пам"яток мистецтва, архітектури, особливо народного житла, найвизначніші з яких зображено на фотографіях, - головна цінність цього видання.

Література:

Orłowicz M. Ilustrowany przewodnik po Wołyniu.- Łuck, 1929.- 380 s.

Зіневич Є. Мечислав Орлович /1881-1939/ автор "Ілюстрованого путівника по Волині" // Волання з Волині: Реліг.- суспіл. вид. Римо-католиц. Луцької Дієцезії. - Остріг, 1995. - Вип. 4. - С. 25-26.

П"ясецький В.Е. Видавнича діяльність Волинського відділення Польського Краєзнавчого Товариства в 1927-1939 роках // Минуле і сучасне Волині: Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи: Тези доп. та повідомл. II регіонал. "Велика Волинь" і УІ обл. іст.-краєзн. конф. - Луцьк, 1992. - С. 10-12.

55 Р О К І В

від дня смерті О.М.Прусевича /1878-1944/-
польського етнографа, краєзнавця, музеолога

У 1944 р. помер Олександр Миколайович Прусевич - польський етнограф, краєзнавець, музеолог. Народився на Поділлі. У 1900 р. поступив вчитися на природничо-історичний, а згодом перейшов на історико-філологічний факультет Московського університету. Після закінчення навчання деякий час працював у м.Кам"янці-Подільському. У 1921 р. переїхав у м. Луцьк, де зайняв посаду інспектора кустарних промислів Волині. У польськомовних періодичних виданнях надрукував статті "Замки і фортеці на Волині" /1922/, "Передісторія Волині" /1926/ та ін. Брав участь у влаштуванні промислової виставки у м.Луцьку, яка стала основою для створення у 1929 р. Волинського музею. Згідно рішення Товариства краєзнавців та охорони пам"яток минулого був призначений керівником музею. У 1932 р. переїхав працювати до Львова, де продовжував займатися збором і вивченням етнографічних матеріалів.

Література:

Ощуркевич О. Олександр Прусевич - музеолог, дослідник народного мистецтва на Волині у 20-30-х рр. XX ст. // Волинський музей: Історія і сучасність: Тези та матеріали І наук. - практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен літ.-меморіал. музею Лесі Українки. - Луцьк, 1998. - С. 8-9.

Відруковано на розмножувальній техніці
М.П. "Зоря - плюс" 10.12.98 р. Тираж 100 шт.